

ΘΕΜΑ: «Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΥΤΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ»

Σχη (ΠΖ) Κων. Μαγαλιού, Σπουδαστή 64^{ης} ΕΣ ΣΕΘΑ

Μάρτιος 2012

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γενικά Στοιχεία

1. Από τις εξελίξεις στον γεωπολιτικό χώρο των Βαλκανίων, της Ανατολικής Μεσογείου, της Μέσης Ανατολής και των Αραβικών χωρών της Β. Αφρικής, απορρέουν για την ελληνική ασφάλεια προκλήσεις, αλλά και δυνατότητες. Οι προκλήσεις προέρχονται από την συνεχιζόμενη ρευστότητα και αστάθεια στο τρίγωνο ΒΑΛΚΑΝΙΑ - Β. ΑΦΡΙΚΗ - ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ και από τον εντεινόμενο διεθνή ανταγωνισμό για την πρόσβαση των βιομηχανικών κρατών στους φυσικούς πόρους της Κεντρικής Ασίας, Μ. Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει τους όρους σταθερότητας στην περιοχή και επιδρά άμεσα και στα ζητήματα της ελληνικής ασφάλειας.

2. Η ανάγκη εφαρμογής μακροπρόθεσμης και σταθερής Εξωτερικής και Αμυντικής πολιτικής καθώς και η δημιουργία - επέκταση διακρατικών ή πολυμερών συνεργασιών, σε στρατηγικής σημασίας συμφέροντα, αποδεικνύονται σε σημαντικούς παράγοντες της εθνικής ακεραιότητας και ισχύος μιας χώρας καθώς επίσης της στρατιωτικής αποτροπής και είναι εξίσου σημαντικοί όπως σειρά άλλων παραγόντων, οι οποίοι συντελούν στην αύξηση της οικονομικής και τεχνολογικής βαρύτητας μιας χώρας, ή το επίπεδο της παιδείας αυτής.

3. Παράλληλα όμως το μεταψυχροπολεμικό διεθνές περιβάλλον προσφέρει σημαντικές δυνατότητες ενίσχυσης της ελληνικής ασφάλειας που συνδέονται με την κεντρική γεωπολιτική θέση της Ελλάδας, αλλά και με την μετατόπιση του βασικού προσανατολισμού της διεθνούς ασφάλειας από τις

σχέσεις Ανατολής – Δύσης στις σχέσεις Βορρά – Νότου. Επομένως η διεθνής θέση της Ελλάδας αποκτά επιπρόσθετα ερείσματα, καθώς το επίκεντρο της διεθνούς ασφάλειας μετατοπίζεται από την Κεντρική Ευρώπη και από την ξεπερασμένη σύγκρουση Ανατολής – Δύσης στην περίμετρο της ευρωπαϊκής ηπείρου, και ειδικότερα στα θερμά νερά της Ανατολικής Μεσογείου και στην Μέση Ανατολή.

4. Η Ελλάδα και η Κύπρος καθίστανται πλέον κρίσιμοι παράγοντες στη διαμόρφωση περιφερειακών συνθηκών ασφαλείας, σε αυτή ακριβώς την περίμετρο που κατεξοχήν αποτελεί το δικό μας γεωπολιτικό χώρο. Μέσα στα επόμενα χρόνια η χώρα μας μπορεί να αξιοποιήσει την μοναδική στρατηγική θέση της, ώστε η Ελλάδα να μετατραπεί σε κεντρικό σταθεροποιητικό παράγοντα τόσο στο χώρο των Βαλκανίων όσο στη Μ. Ανατολή και στις χώρες του Αραβικού κόσμου, αλλά και ζωτικός σύνδεσμος των περιοχών αυτών, με την Ευρώπη. Επομένως, οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν νέα δεδομένα και προσανατολισμούς όσον αφορά την Ελληνική αμυντική στρατηγική. Και αυτή βέβαια δεν μπορεί παρά να αποτελέσει μέρος της στρατηγικής της χώρας μας. Δηλαδή να αποτελέσει μέρος της στρατηγικής που στοχεύει στην ισχυροποίηση της θέσης της Ελλάδας τόσο στον εγγύς όσο και στον ευρύτερο διεθνή χώρο.

ΣΚΟΠΟΣ

5. Σκοπός της μελέτης είναι να προσδιορισθεί το νέο στρατηγικό και οικονομικό περιβάλλον στο σύμπλοκο της Μεσογείου που διαμορφώθηκε μετά τις πρόσφατες εξελίξεις στα κράτη του αραβικού κόσμου και πως αυτό επιδρά στη διαμόρφωση της ελληνικής διπλωματικής και αμυντικής πολιτικής.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

6. Τα περισσότερα στοιχεία, η έκταση αυτής, καθώς επίσης η όλη ανάπτυξη του θέματος κατευθύνθηκε και πραγματοποιήθηκε με τις παρακάτω προϋποθέσεις.

α. Η ύπαρξη της ανάγκης για ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών.

- β. Η διατήρηση και συνέχιση της ιστορικής σχέσης της Ελλάδας με τις χώρες της Μέσης Ανατολής και τις μεσογειακές χώρες της Βορείου Αφρικής.
- γ. Η γεωπολιτική και γεωστρατηγική αξία της Μεσογείου δεν θα μεταβληθεί.
- δ. Οι υδρογονάνθρακες και τα παράγωγά τους θα εξακολουθήσουν να αποτελούν την κύρια πηγή ενέργειας παγκοσμίως.
- ε. Η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας θα παραμείνει προσανατολισμένη προς την ένταξη της στην Ε.Ε.
- στ. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να συμμετέχει στους Διεθνείς Οργανισμούς (ΕΕ, ΝΑΤΟ, ΟΗΕ, ΟΑΣΕ).
- ζ. Οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας και Τουρκίας – Κύπρου δε θα διαφοροποιηθούν.
- η. Η πολιτικοστρατιωτική κατάσταση που θα προκύψει από την λεγόμενη «Αραβική Άνοιξη» στις αραβικές χώρες, θα παραμείνει προσανατολισμένη στη Δύση.
- θ. Το διεθνές σύστημα θα εξακολουθήσει να είναι ασταθώς μονοπολικό, με μοναδικό πόλο (υπερδύναμη) τις ΗΠΑ, οι οποίες θα συνεχίσουν να ενδιαφέρονται για την περιοχή.
- ι. Το Ισραήλ θα παραμείνει ο βασικός εταίρος των ΗΠΑ στην περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Α»

7. Γεωπολιτική Ανάλυση του Γεωγραφικού-Γεωπολιτικού Συμπλόκου της Μεσογείου.

α. Συστημική Περιγραφή του Γεωπολιτικού και Γεωστρατηγικού Περιβάλλοντος της Περιοχής.¹

(1) Το γεωγραφικό σύμπλοκο της Μεσογείου και πιο συγκεκριμένα της Νοτιο-Ανατολικής Μεσογείου και ευρύτερης Μέσης Ανατολής, και ιδιαίτερα το γεωπολιτικό υποσύστημα Τουρκίας-Ελλάδας-Μέσης Ανατολής υπήρξε πάντοτε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα περιοχή από πλευράς εστιών γεωστρατηγικής αστάθειας.

(2) Η λήξη της ψυχροπολεμικής περιόδου, με τα γνωστά ιδεολογικά και κοινωνικο-πολιτικά χαρακτηριστικά τα οποία την όριζαν ως τέτοια, δημιούργησε ένα κενό ισχύος μεταξύ των δύο πρώην, ανταγωνιζομένων γεωστρατηγικών συμπλόκων. Η φύση όμως, και το διεθνές γίνεσθαι “αντιπαθεί το κενό” και συνεπώς τείνει πάντοτε να το συμπληρώνει με τον κατάλληλο τρόπο και το κατάλληλο υλικό.

(3). Οι γεωστρατηγικοί ανταγωνισμοί στο γεωγραφικό και γεωπολιτικό σύμπλοκο των υποσυστημάτων i) της Υπερκαυκασίας, ii) της Κεντρικής Ασίας, iii) του Κασπianού γεωγραφικού και γεω-εθνικού χώρου, iv) του τριγωνικού υποστήματος Πακιστάν, Αφγανιστάν, Κίνας, v) του τετράπλευρου υποσυστήματος Ιράν – Συρίας – Λιβάνου - Παλαιστινίων vi) της πρόσφατης προσπάθειας νεο-χαλιφατικού προσανατολισμού της ισλαμιστικής Τουρκίας και vii) της εν εξελίξει ανατροπής, υπό μορφή ντόμινο, των καθεστώτων αραβικών χωρών, αποτελούν εξελίξεις οι οποίες επιδέχονται ερμηνείας ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο της μεθοδολογικής προσέγγισης.

(4). Το σύνολο της παραπάνω περιγραφείσας συστημικής συγκροτήσεως όμως, εγγράφεται και λειτουργεί από υπερσυστημικής απόψεως, στο πλαίσιο του αντίστοιχου υπερσυστημικού ανταγωνισμού μεταξύ του γεωστρατηγικού διπόλου Λονδίνου - Ουάσιγκτον και των μεμονωμένων νέων πόλων διεθνούς ισχύος της Μόσχας και του Πεκίνου.

¹ Ιωάννης Μάζης, Άμυνα και Διπλωματία, 22-8-2010

(5). Ένα πολύ σημαντικό γεωγραφικής φύσεως νέο στοιχείο, δηλαδή η με γοργούς ρυθμούς επιβαλλόμενη στον πλανήτη κλιματική αλλαγή, έρχεται να κλονίσει και αυτή με τη σειρά της, την παλαιοψυχροπολεμική κατάσταση ανταγωνιστικών ισορροπιών ισχύος. Οι νέες κλιματολογικές συνθήκες που αυξάνουν τη θερμοκρασία του πλανήτη, δημιουργούν πλέον, με επιταχυνόμενους ρυθμούς, δύο αξιοσημείωτες πραγματικότητες στο διεθνές γίγνεσθαι των νέων ενεργειακών αποθεμάτων και των μεταφορών εμπορευμάτων: i) την εκμετάλλευση των φυσικών διαθεσίμων και πόρων του αρκτικού κύκλου (κυρίως των υποθαλασσίων υδρογονανθράκων του) και ii) εξίσου σημαντικό, την δυνατότητα εμπορικής πλευσιμότητας του αρκτικού κύκλου, η οποία αποτελεί και την συντομότερη εμπορευματική ζεύξη μεταξύ κρατών Αρκτικού κύκλου και Η.Π.Α., αλλά και βορείων εθνοκρατικών δρώντων της Ε.Ε και της Ρωσίας.

(6). Έτσι σε ένα τέτοιο διαμορφούμενο γεωπολιτικό πλαίσιο ανατρέπεται βαθμιαίως και με επιταχυνόμενο ρυθμό η αντίληψη του διπόλου της «ειδικής σχέσεως» Λονδίνου - Ουάσιγκτον περί της χρησιμότητας της Τουρκίας για την ανάσχεση της Ρωσίας. Η τάση αυτή πλέον μετατρέπεται σε προοπτική συνεργασίας «ειδικής σχέσεως» και Ρωσίας, εν όψει της αναδύσεως νέων πόλων ισχύος όπως η Κίνα με τον εν δυνάμει γεωστρατηγικό της συμπληρωματικό της πόλο ισχύος, την Ινδία.

(7). Από το 1990 διαφαινόταν μια ισλαμοποίηση της τότε, άκρως κεμαλο-εθνικιστικής και κοσμικο-λαϊκής Τουρκίας και η εξ αυτού του γεγονότος σύγκρουσή της, τελευταία με το Ισραήλ και κατά καιρούς με τις Η.Π.Α. Επίσης η παρούσα περίοδος της ισλαμικής διακυβερνήσεως της Τουρκίας με το ισλαμιστικό θεωρητικό υπόβαθρο, συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από επικίνδυνο ανατολίτικο καιροσκοπισμό από πλευράς και των δύο ισχυρών πόλων της τουρκικής πολιτικο-κοινωνικο-πολιτισμικής πραγματικότητας.

(8). Ειδικότερα:

Οι κ.κ. Ερντογάν και Νταβούτογλου χρειάζονται την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας τους (την οποίαν είναι αμφίβολο αν πραγματικά επιθυμούν) διότι αφενός μεν χρησιμοποιούν το δυτικο-ευρωπαϊκό πνεύμα ανοχής προς τις θρησκευτικές ελευθερίες για να ενισχύσουν την “απαγορευτική” θρησκευτικό-ιδεολογικο-πολιτική ουσία και δομή του ισλαμικού κόμματός τους σε ένα μέχρι σήμερα εχθρικό κεμαλο-κοσμικό πολιτικό και ιδεολογικό περιβάλλον,

αφετέρου διότι έτσι πιστεύουν ότι απομακρύνουν την πιθανότητα ενός στρατιωτικού νεοκεμαλιστικού πραξικοπήματος εις βάρος τους. Οι στρατιωτικοί από την άλλη πλευρά, σαν υπέρμαχοι του “κοσμικού κράτους δυτικού τύπου” δεν είναι δυνατόν να στραφούν φανερά εναντίον της κατ’ εξοχήν «εκσυγχρονιστικής – κοσμικής – ευρωπαϊκής» προσπάθειας της Τουρκίας η οποία, ούτως ή άλλως ξεκίνησε από τις ελεγχόμενες από αυτούς κοσμικές κυβερνήσεις.

Κατ’ ουσίαν όμως ουδείς επιθυμεί αυτήν την εξέλιξη. Και καταλήγουν και οι δύο πλευρές στην πρόταση μιας Τουρκο-ευρωπαϊκής σχέσεως “a la carte” αρνούμενοι να “καταναλώσουν” το πλήρες ευρωπαϊκό “menu”. Μια τέτοια λύση όμως σημαίνει “τουρκοποίηση της Ευρώπης” και όχι “εξευρωπαϊσμό της Τουρκίας” προοπτική που δεν είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτή από τις Βρυξέλλες. Συνεπώς και οι δυο πλευρές της Τουρκίας θεωρούν ότι απομακρύνεται από αυτήν ο “κίνδυνος” χωρίς όμως να θεωρηθεί εκείνη υπαίτια του αποτελέσματος. Απεναντίας, βγαίνει παραπνοούμενη ότι η Ευρώπη την “περιφρονεί” και έτσι “δικαιούται” να καταλήξει στις ισλαμιστικές της επιλογές!

(9). Και όλα αυτά γίνονται από το φόβο διαμελισμού της σε ανατολική κουρδική ζώνη και δυτική τουρκική ζώνη. Άλλωστε, τη σημασία αυτών των “διζωνικών και δικοινοτικών” υποδειγμάτων και τα αποτελέσματά τους τα γνωρίζει από πρώτο χέρι. Το Κουρδικό λοιπόν βρίσκεται στη βάση του “γεωστρατηγικού και γεωπολιτικού πανικού και σύγχυσης” της τουρκικής γεωστρατηγικής και γεωπολιτικής αυτοσυνειδησίας .

β. Το Κουρδικό Ζήτημα, η Τουρκία, οι Η.Π.Α. και το Ισραήλ.

(1) Οι τουρκικοί υπερεθνικιστικοί κύκλοι πάντως, οι οποίοι διαχρονικά παραμένουν στους θώκους της πολιτικής και στρατιωτικής εξουσίας της γείτονος, θεωρούν ότι έχουν να αντιμετωπίσουν ένα σημαντικότερο όσο και αποσταθεροποιητικό, για την εθνικο-κρατική της ασφάλεια, εθνο-μειωνοτικό και αποσχιστικό κουρδικό πρόβλημα.

(2) Πέραν όμως αυτού, η Τουρκία είχε και έναν σημαντικότερο γεωστρατηγικό ρόλο να εκπληρώσει στο πλαίσιο της Βορειο-Ατλαντικής Συμμαχίας: την ανάσχεση της τότε Ε.Σ.Σ.Δ και την ασφάλεια του κράτους του Ισραήλ, το οποίο επίσης σε δεύτερο συστημικό επίπεδο αποτελούσε εγγύηση των Βορειο-Ατλαντικών συμφερόντων (ενεργειακά κυρίως). Άρα έπρεπε να εξευρεθούν τρόποι να διασφαλισθεί η εθνικο-κρατική της ακεραιότητα ώστε να

δύναται να εκπληρώσει τα δύο αυτά γεωστρατηγικά και εθνικο-κρατικά προτάγματα. Ο άξονας, πάλι, της «ειδικής σχέσεως» δεν είχε καλύτερο γεωστρατηγικό αναχωματικό δρώντα για την γεωστρατηγική ανάσχεση της τότε Ε.Σ.Σ.Δ προς τα εμπορευματικά δίκτυα της Μεσογείου και των διεξόδων της (Δαρδανέλια, Σουέζ, Γιβραλτάρ). Η προαναφερθείσα όμως αλλαγή που αρχίζει να επιφέρει η πλευσιμότητα της Αρκτικής, απομειώνει σταδιακά την αναχωματική χρησιμότητα της Τουρκίας και επαναπροσανατολίζει τις αμερικανο-ρωσικές σχέσεις σε ένα ηπιότερο πλαίσιο το οποίο αρχίζει ήδη να γίνεται αισθητό (ζητήματα αφοπλισμού, επαναδιαπραγματεύσεις στην Υπερκαυκασία, κ.τ.λ.).

γ. Το ζήτημα των Υδάτων και των Υδρογονανθράκων.

(1) Το κουρδικό επίσης ζήτημα δεν εξαντλείται στα ορεινά και μη εδάφη της Ν/Α Τουρκίας. Έφτανε μέχρι τα εδάφη του Βορείου Ιράκ, συμπεριλαμβάνοντας τα άκρως στρατηγικά πετρελαιοφόρα κοιτάσματα της Μοσούλης και του Κιρκούκ, την βορειοδυτική Συρία και το Δυτικό/Νοτιοδυτικό Ιράν. Πληθυσμιακά αναφέρεται σε 30 εκατομμύρια περίπου πληθυσμό με σαφή εθνική συνείδηση και αυτοπροσδιορισμό.

(2) Επίσης κατείχε, με πληθυσμιακή πυκνότητα από 75%-100%, την περιοχή πέριξ και νοτίως του Ερζερούμ όπου ευρίσκονται οι πηγές του Τίγρη και του Ευφράτη, δηλαδή το 70% περίπου των υδάτων της Εγγύς Ανατολής. Τα ύδατα που γονιμοποιούν τα εδάφη της Συρίας, του Ιράκ και βεβαίως της Ν/Α Τουρκίας. Συνεπώς εδάφη μέγιστης στρατηγικής σημασίας για τον επισιτισμό τριών μεγάλων κρατών της Εγγύς Ανατολής. Η Τουρκία χρησιμοποίησε τα ύδατα αυτά με ένα τεράστιο πρόγραμμα φραγμάτων και υδατοφρακτών, το γνωστό ως G.A.P (Great Anatolian Project) στις κουρδικές περιοχές της Ν/Α Τουρκίας εξαφανίζοντας εκατοντάδες κουρδικούς οικισμούς για την ολοκλήρωσή του. Μη υπάρχουσας διεθνώς αποδεκτής νομοθεσίας για τα ύδατα των ποταμών (κυριαρχία, χρήση υδάτων από παρόχθιες χώρες, κ.τ.λ.), η Τουρκία ασκεί γεωστρατηγικές πιέσεις στη Συρία και το Ιράκ.

(3) Το δεύτερο γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος ζήτημα στην περιοχή του νοτίου Κουρδιστάν είναι τα εξαιρετικής ποιότητας (σχεδόν η χαμηλότερη περιεκτικότητα σε θειικές προσμίξεις) πετρέλαια της Μοσούλης και του Κιρκούκ (τύπου Light Kirkuk). Με παραγωγή, χρονικής διάρκειας ενάμιση έτους των δύο αυτών κοιτασμάτων του ιρακινού Κουρδιστάν μπορεί κανείς να

αγοράσει την...Gazprom! Η Τουρκία ανησυχεί ότι το ήδη, ανεπισημως, σχηματισθέν κουρδικό “ομόσπονδο” κρατίδιο του βορείου Ιράκ θα αποτελέσει τον χρηματοδότη εξαγωγής των κουρδικών εξεγέρσεων στα εδάφη της. Αλλά προωθεί και στους γείτονές της Ιράν και Συρία, ιδιαιτέρως μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου και της αποχώρησης των σοβιετικών συμβούλων από τη Δαμασκό, την άποψη ότι όλοι μαζί πρέπει να συνεργασθούν για να ακυρώσουν αυτές τις αποσχιστικές κουρδικές εξεγέρσεις οι οποίες θα χρηματοδοτούνται από το κρατίδιο του ιρακινού Κουρδιστάν.

(4) Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, πριν το 1989, το θέμα αυτό δεν ετίθετο, τουλάχιστον μετ' επιτάσεως. Το προαναφερθέν όμως κενό ισχύος, και η αποχώρηση των πρώην σοβιετικών στρατιωτικών συμβούλων από την περιοχή δημιούργησε τις προϋποθέσεις εκείνες που οδηγούν στην “πλήρωση” του κενού αυτού από ισλαμικές ή και ισλαμιστικές δυνάμεις της περιοχής οι οποίες διεκδικούν έναν νέο ηγεμονικό καθοδηγητικό ρόλο στον αραβο-μουσουλμανικό κόσμο.

(5) Άλλο ζήτημα διαχείρισης, ροής, χρήση και ποσότητας υδάτινων πόρων για την περιοχή αποτελεί αυτή που έχει σχέση με τον Ιορδάνη ποταμό και τον ποταμό Γιάρμουκ, όπως και τους υπόγειους υδάτινους πόρους της Δυτικής Όχθης και της Γάζας. Οι εμπλεκόμενες χώρες είναι: η Ιορδανία, το Ισραήλ, η Συρία, ο Λίβανος και η Παλαιστίνη στα κατεχόμενα από το Ισραήλ εδάφη. Είναι ένα ζήτημα που αποτελεί αιτία τριβών, το οποίο όμως είναι δυνατόν να αποτελέσει έναν από τους παράγοντες σταθερότητας στην περιοχή, αν όλοι οι εμπλεκόμενοι επιδείξουν καλή διάθεση. Ομοίως πρέπει να αντιμετωπισθεί και το πρόβλημα που παρουσιάζεται στην περιοχή του Νείλου μεταξύ της Αιγύπτου, της Αιθιοπίας και του Σουδάν.

(6) Σημαντική εξέλιξη στον ενεργειακό τομέα θα χαρακτηρίζαμε και τις πρόσφατες ανακαλύψεις υδρογονανθράκων στην ανατολική Μεσόγειο, που αναδεικνύουν το Ισραήλ, τη Κύπρο και ως ευχρηθούμε σύντομα και την χώρας μας, ανερχόμενους ενεργειακούς δρώντες στη περιοχή. Συνακόλουθο πρόβλημα αποτελεί η Τουρκία η οποία με την αναθεωρητική της στάση και τις απειλές της κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας και τις παράνομες και αυθαίρετες αμφισβητήσεις της προκαλεί το περί Διεθνούς Δικαίου αίσθημα και αναδεικνύεται, όχι περιοχική υπερδύναμη σταθερότητας και μηδενικών προβλημάτων, όπως διατείνεται, αλλά ως ο ταραξίας και ως πηγή τριβών και αστάθειας της περιοχής.

δ. Υποσύστημα Τουρκίας - Ισραήλ.²

(1) Το γεωπολιτικό σύμπλοκο Τουρκία-Ιράν-Συρία-Νότιος Λίβανος-Γάζα-Ισραήλ-Κύπρος εντός του οποίου θα εξετασθούν οι Ισραηλοτουρκικές σχέσεις της μετά Μαβί Μαρμαρά³ περιόδου, συντίθεται από τα εξής γεωπολιτικά υποσυστήματα: 1) Τουρκία-Ιράν-Συρία, 2) Τουρκία-Ιράν-Συρία-Νότιος Λίβανος και 3) Τουρκία- Ιράν-Συρία-Γάζα.

(2) Το πολιτικό πλαίσιο στο εσωτερικό των κρατικών δρώντων, Ιράν και Ισραήλ παραμένει σταθερό, όπως επίσης συμβαίνει και με το αντίστοιχο πολιτικό πλαίσιο στο εσωτερικό των υποπεριοχών του Νοτίου Λιβάνου και της Γάζας. Εκείνο το πολιτικό πλαίσιο το οποίο ευρίσκεται υπό καθεστώς ριζικής αναδιαμορφώσεως είναι αυτό του κρατικού δρώντος της Τουρκίας, το εν αναμονή των εξελίξεων, παραμονής ή όχι, μπααθικού καθεστώτος της Συρίας αλλά και αυτό της κυβερνήσεως της Χαμάς στη Γάζα που χαρακτηρίζεται από δυναμικές επιρροής και αναδιαμόρφωσης του συνολικού Παλαιστινιακού πολιτικού σκηνικού.

(3) Εξετάζοντας όμως τις δυναμικές οι οποίες δύνανται να αναμορφώσουν το σύνολο της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής ισορροπίας στο εσωτερικό του υπό εξέταση συμπλόκου, πρέπει να τονισθεί η δυναμική του Ισραηλο-παλαιστινιακού διαλόγου και ειδικότερα ο διάλογος μεταξύ Τελ-Αβίβ και Ραμάλας (Δυτ. Όχθης) εφόσον εις αυτόν δεν συμπεριλαμβάνεται (μέχρι στιγμής) η δημοκρατικώς εκλεγείσα ηγεσία των Παλαιστινίων η οποία εδρεύει στη Γάζα. Πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι η μη αναγνώριση του αποτελέσματος των εκλογών όξυνε την κατάσταση και δημιούργησε σοβαρές αμφιβολίες για την αντικειμενικότητα της Δύσεως απέναντι στο Παλαιστινιακό ζήτημα. Σύμφωνα με την άποψη του Jim Hoagland – αρθρογράφου της Washington Post ότι: « Η Χαμάς πρέπει, να δοκιμασθεί άμεσα ως προς το κατά πόσον έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τάξη και ηρεμία στη χαοτική Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη. Αυτή είναι η επιτακτική προτεραιότητα που καθόρισαν για την ισλαμική οργάνωση οι ψηφοφόροι της, θορυβημένοι από τη διαφθορά και την ακυβερνησία που καλλιεργήθηκαν στους κόλπους της Φατάχ. Και αυτή είναι η προτεραιότητα που πρέπει να αναγνωρίσουν και να υπογραμμίσουν με προσεκτικά επιλεγμένες διατυπώσεις και κινήσεις η Ουάσιγκτον και οι εταίροι της». Αυτό όμως δεν συνέβη και έτσι η Τουρκία ανέλαβε, τυχοδιωκτικώς όμως, να “αξιοποιήσει” τα

² Ιωάννης Μάζης, Ένθετο Strategist - ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ, 01-01-2011

³ Παράρτημα «Β»: Mavi Marmara- Γάζα.

παλαιστινιακά αιτήματα για δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, αλλά και για απαλλαγή από μια διεφθαρμένη Φάταχ όπως και από την ισραηλινή στρατιωτική και εποικιστική παρουσία στην Δυτική όχθη. Δηλαδή, ανέλαβε το ρόλο του «οχυρού ηθικής» και του «προστάτου» των παλαιστινιακών εθνικών συμφερόντων έναντι της Δύσεως και του Ισραήλ.

(4) Η νεο-οσμανική πολιτική της Άγκυρας υπό τις επιταγές Νταβούτογλου (“επικίνδυνου” κατά τις αποκαλύψεις των απορρήτων εγγράφων του US Dept of State, από τα Wikileaks) χρειαζόταν την εχθρότητα και την όξυνση με το Ισραήλ για να αποκτήσει την εμπιστοσύνη μεταξύ Αράβων και Τούρκων. Και την χρειαζόταν διότι πίστευε - και πιστεύει - ότι έτσι θα επιλύσει το υπαρξιακό της πρόβλημα: το κουρδικό. Η ισραηλο-παλαιστινιακή σύγκρουση της προσέφερε μια λαμπρή ευκαιρία για να το επιτύχει. Η Τουρκία όμως παγιδεύτηκε σε αυτήν της την πολιτική, κατέστρεψε τις σχέσεις της με το Ισραήλ για μεγάλο βάθος χρόνου και βρέθηκε απέναντι στο Τελ Αβίβ.

(5) Εάν το Ισραήλ και οι κ.κ. Αμπάς και Φαγιάντ καταφέρουν να έλθουν σε μια αξιοπρεπή συμφωνία ειρήνης για την παλαιστινιακή και ισραηλινή πλευρά, υπό την αιγίδα των ΗΠΑ, η γεωπολιτική πραγματικότητα στην περιοχή θα αλλάξει άρδην.

(α) Η τυχοδιωκτική γεωστρατηγική τακτική της Τουρκίας με την οποία προτάσσει σαν δικαιολογία τον παλαιστινιακό πόνο θα παύσει να τροφοδοτείται.

(β) Η Τουρκία θα παραμείνει μόνη με το Ιράν, υπαρξιακό εχθρό όχι μόνον του Ισραήλ αλλά και της Σαουδικής Αραβίας.

(γ) Η Συρία δεν θα ανεχθεί για πολύ την επιρροή της Τεχεράνης επί του πολιτικού βίου του Λιβάνου, τον οποίον θεωρεί ολοκλήρωμα της Μεγάλης Συρίας και προβολή ισχύος της Δαμασκού στη Ν/Α Μεσόγειο. Επίσης δεν θα δεχθεί την απώλεια των υποθαλασσίων κοιτασμάτων του Λιβάνου προς όφελος της Τεχεράνης μέσω της επιρροής της τελευταίας επί της Χεζμπολάχ.

(δ) Εάν όμως η Συρία διαφοροποιήσει την στρατηγική της συνεργασία στο προαναφερθέν τρίγωνο, το Ιράν απομονώνεται πλήρως και η μόνη σύμμαχός του παραμένει η Τουρκία. Πρόκειται όμως για μια συμμαχία η οποία δεν μπορεί πλέον να αντιμετωπίσει το υπαρξιακό πρόβλημα της

Τουρκίας, το κουρδικό, και συνεπώς ωφελεί ουσιαστικά μόνον την Τεχεράνη. Στην περίπτωση αυτή η Τουρκία δεν είναι σε θέση να ελέγξει το διαρκές διογκούμενο κουρδικό της πρόβλημα αλλά και δεν μπορεί να απολαύσει μερίδιο από το απόθεμα των υδρογονανθράκων της λεκάνης της Λεβαντίνης. Και αυτό διότι, ήδη επέβαλλε με την στάση της στο Τελ Αβίβ να προχωρήσει σε εξαιρετικά αναβαθμισμένες σχέσεις με τη νόμιμη Κυπριακή Δημοκρατία, αναφορικά με το θέμα εκμετάλλευσης των κολοσσιαίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της περιοχής.

(ε) Το Ισραήλ, μόνο κέρδη θα έχει από την επίλυση του παλαιστινιακού προβλήματος, εφόσον, αφενός θα μπορεί να αποδυναμώσει την Χεζμπολάχ, για όλους τους προαναφερθέντες λόγους και αφετέρου θα είναι σε θέση να επαναδιαμορφώσει σε νέο πλαίσιο τις σχέσεις του με τη Συρία με επίκεντρο τις διαπραγματεύσεις για το Γκολάν, υπό νέα όμως γεωστρατηγικά δεδομένα, ευνοϊκά και για τις δύο πλευρές.

(στ) Η Τουρκία, εκ των πραγμάτων, δεν έχει την γεωλογική-γεωφυσική και διεθνοδικαιϊκή δυνατότητα να διεκδικήσει κοιτάσματα υδρογονανθράκων στη λεκάνη της Λεβαντίνης, και με την παρούσα πολιτική της έναντι του Ισραήλ, δεν μπορεί να αναμειχθεί ούτε σε επιχειρηματικό επίπεδο. Οπότε είναι βέβαιον ότι θα προσπαθήσει, μέσω της Χεζμπολάχ αλλά και της “δοκιμασμένης πολιτικής” των προκλήσεων κατά του Ισραήλ στη Γάζα, να παρεμποδίσει την εξέλιξη των συνεργασιών Κύπρου - Ισραήλ εις βάρος των συμφερόντων και των δύο αυτών πλευρών.

(ζ) Τέτοια στρατηγική είναι βέβαιον, ότι εάν επιλεγεί από την Άγκυρα, θα έχει απαντήσεις αναλόγου ή και μεγαλύτερου αντίκτυπου στο εσωτερικό της. Και βεβαίως, οι διαδικασίες αυτές δεν θα αργήσουν να υλοποιήσουν τους τουρκικούς υπαρξιακούς εφιάλτες. Άλλωστε, οι σχετικές πληροφορίες από τα έγγραφα Wikileaks, ήσαν ιδιαίτερος κατατοπιστικός σχετικά με την ανάμειξη των ΗΠΑ στην υπόθεση του κουρδικού απελευθερωτικού κινήματος.

(6) Το Ισραήλ είναι έτοιμο να προβεί σε σημαντικά και θαρραλέα βήματα αναφορικά με τη «λύση των δύο κρατών». Η πρόταση αυτή η οποία αποτελούσε - και συνεχίζει να αποτελεί - εμβληματική υπόθεση και κεντρικό αίτημα της ισραηλινής αριστεράς, υιοθετήθηκε πλέον από την κυβέρνηση του Λικούντ, του Μπένζαμιν Νετανιάχου, όχι χωρίς την αμηχανία της αριστεράς. Η

επιστροφή της κοιλάδας του Ιορδάνη στο υπό ίδρυση παλαιστινιακό κράτος και το λαό του, η αποδοχή εγκαταλείψεως τριάντα περίπου ισραηλινών εποικισμών στη Δυτική Όχθη, η απόδοση τμήματος της Νεγκέβ στους Παλαιστίνιους (της τάξεως περίπου του 2-2,5%) ως αντάλλαγμα για τους ισραηλινούς οικισμούς που θα παραμείνουν στη Δυτική Όχθη, η παραχώρηση της επιφανείας του εδάφους του αραβικού τμήματος της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, αποτελούν σημαντικά κεντρικά σημεία του ισραηλο-παλαιστινιακού διαλόγου, υπό διαπραγμάτευση. Αλλά μια διαπραγμάτευση η οποία φαίνεται να προχωρά καλά και να έχει υιοθετήσει την δυναμική της ιστορικής ανάγκης.

(7) Κοντά σε όλα αυτά, έρχονται να διευκολύνουν την όλη ειρηνευτική συζήτηση και τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων τα οποία φαίνεται να υπάρχουν στην ΑΟΖ και την υφαλοκρηπίδα της Γάζας. Το Παλαιστινιακό κράτος θα έχει πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Θα έχει πόρους. Αυτό είναι ένα ακόμη σημαντικό κίνητρο για την ειρήνη. Ανάλογο κίνητρο για ειρήνευση, έχει όπως πολύ καλά πλέον γνωρίζουμε και η ισραηλινή πλευρά.

(8) Σε όλη αυτήν την γεωπολιτική και γεωστρατηγική διαδικασία αναμορφώσεως, η Τουρκία πρέπει να απαλλαγεί από τις νεο-οσμανικές ονειρώξεις της και να προσγειωθεί στην πραγματικότητα. Μόνον τότε θα έχει οφέλη από τις προφανείς ανακατατάξεις.

(9) Το Ισραήλ, όπως και οι Παλαιστίνιοι, δεν είναι δυνατόν να γίνονται έρμαιο των τουρκο-ιρανικών τυχοδιωκτισμών στην περιοχή. Τυχοδιωκτισμών οι οποίοι θέτουν σε κίνδυνο όχι μόνον την Μεσανατολική και συνεπώς διεθνή ασφάλεια, αλλά και την διεθνή οικονομική ανάπτυξη, αν σκεφθούμε το λαμπρό οικονομικό μέλλον που προδιαγράφεται για όλες της χώρες της Ν/Α Μεσογείου και της ΕΕ λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας εκμεταλλεύσεως των πολλών τρισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων φυσικού αερίου της λεκάνης της Λεβαντίνης και της νότιας υποθαλάσσιας περιοχής της Κρήτης από το Ισραήλ, την Κύπρο, την Ελλάδα (Καστελόριζο, Κρήτη), το Λίβανο, την Αίγυπτο και τη Λιβύη.

ε. Το Υποσύστημα Ελλάδος- Κύπρος - Ισραήλ.

(1) Οι ανταλλαγές επισκέψεων και η διατεινόμενη προσέγγιση μεταξύ της Ελλάδος και του Ισραήλ, εκτός της ανάγκης ασφαλούς προώθησης των προσφάτως ανακαλυφθέντων ισραηλινών υδρογονανθράκων

προς την αγορά της Ευρώπης, εκτιμάται ότι είναι και αποτέλεσμα της ενδελεχούς αξιολογήσεως όλων των ανωτέρω δεδομένων και της συνεπαγομένης εξαγωγής των αναλόγων συμπερασμάτων. Είναι ενδιαφέρον να εξετασθούν και τα - καλώς νοούμενα και όχι ιμπεριαλιστικού τύπου - οφέλη πέντε εθνοκρατικών δρώντων αλλά και της ειρήνης και της ασφάλειας στην περιοχή τα οποία θα προέλθουν από μια ειλικρινή και έντιμη Ελληνο-ισραηλινή διακρατική συνεργασία. Αυτά 1) της Ελλάδος 2) των Παλαιστινίων 3) των χωρών του Αραβικού κόσμου, 4) του Ισραήλ και 5) της Κύπρου.

(2) Για την Ελλάδα η εξέλιξη αυτή μπορεί να προσφέρει μια - κατά λογαριθμική πρόοδο - αύξηση των διπλωματικών της παρεμβάσεων στα διεθνή όργανα στα οποία συμμετέχει και ιδιαίτερα στο NATO. Αυτό θα οφείλεται στο γεγονός, ότι διαμεσολαβούσα, ειλικρινώς και εντίμως, μεταξύ του Αραβο-μουσουλμανικού κόσμου και του Ισραήλ, αλλά και των δυτικών πόλων ισχύος οι οποίοι έχουν καλώς νοούμενα συμφέροντα στην Ν/Α Μεσόγειο (ενεργειακά, εμπορικά, επενδυτικά) αποκτά το απαραίτητο προς αυτό κύρος.

(3) Σε ότι αφορά στον ενεργειακό τομέα, ο λόγος του ισραηλινού πρωθυπουργού, Βενιαμίν Νετανιάχου, ήταν εντυπωσιακά καθαρός και αποσαφήνισε ότι το Ισραήλ ξέρει τι θέλει να κάνει, ξέρει τι μπορεί να κάνει και ξέρει με ποιο τρόπο θα αναπτύξει τις σχέσεις του με την Κύπρο. Στο πρώτο πλάνο του Ισραήλ είναι η συνεκμετάλλευση των κοιτασμάτων των γειτονικών οικοπέδων. Υπάρχουν υδρογονάνθρακες ανάμεσα στις περιοχές των δυο χωρών, που λίγο πολύ είναι συνδεδεμένες και δύσκολα θα αξιοποιηθούν ανεξάρτητα. Αυτή η πρώτη υποχρεωτική συνεργασία, όμως, ανοίγει δρόμους και για πολλά άλλα πλάνα και κυρίως για ζητήματα ασφάλειας, που ενδιαφέρουν πρωτίστως την Κύπρο. Για παράδειγμα, σε περίπτωση συνεκμετάλλευσης, δεν μπορεί η Τουρκία να απειλεί τις γεωτρήσεις της ανίσχυρης Κύπρου χωρίς να απειλεί ταυτόχρονα και το ισχυρό Ισραήλ. Δεν θα αποφασίσει βεβαίως το Ισραήλ να προστατεύσει αίφνης την Κύπρο, θα προστατεύσει όμως τα συμφέροντα του τα οποία συμπίπτουν. Σε δεύτερο πλάνο είναι η μεταφορά και πώληση του φυσικού αερίου, είτε στην Ευρώπη (με τις εδαφικές προσβάσεις της Κύπρου), είτε στην Ασία (με τις προσβάσεις του Ισραήλ) που ασφαλώς έχουν να κάνουν με οικονομικά δεδομένα πολλών δισεκατομμυρίων. Βρισκόμαστε επομένως μπροστά σε μια πιθανή συνεργασία, που καθορίζεται από την ασφάλεια και από την οικονομία⁴. Πρόκειται

⁴ Άρθρο Άριστου Μιχαηλίδη: «Νέα δεδομένα με παλιές ιδέες»

για δυο τομείς, που σήμερα καθορίζουν καταλυτικά όλες τις διεθνείς σχέσεις. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον η Κύπρος πρέπει να αντιληφθεί τι συμβαίνει στην περιοχή και να το αξιοποιήσει δεόντως. Να μπορεί για παράδειγμα να απαγκιστρωθεί από παραδοσιακούς δρόμους και να ακολουθήσει άλλους, πιο ανοικτούς, που χρειάζονται όμως διπλωματική επιδεξιότητα και φιλόδοξο σχέδιο. Να πάψει για παράδειγμα να είναι μακρινός θεατής στην κρίση της Ελλάδας, να αναμιχθεί ενεργά «παίζοντας» ακόμα και με τα «οικόπεδα» και τα κοιτάσματα. Γιατί από τη μια, αν πτωχεύσει η Ελλάδα, η Κύπρος θα την ακολουθήσει με μαθηματική ακρίβεια κι από την άλλη, χωρίς την Ελλάδα δεν μπορεί να στηθεί κανένα ισχυρό παιχνίδι στον άξονα Ισραήλ - Κύπρος - Ελλάδα. Να πάψει να είναι προσκολλημένη στις πολιτικές του Φόρεϊν Όφισ και να αναζητήσει συμμάχους, ακόμα κι αν χρειαστεί να τους προσφέρει διευκολύνσεις σε θέματα ασφάλειας και οικονομίας. (Γερμανία και Γαλλία αναζητούν έδαφος για την ανάπτυξη της πολιτικής τους στη Μέση Ανατολή).

στ. Οι Παλαιστίνιοι

(1) Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα με διεθνείς συμμετοχές σε διεθνείς εγκύρους θεσμούς συλλογικής ασφαλείας, όπως και μέλος της Ε.Ε., η οποία έχει δικαίως την εμπιστοσύνη του Αραβο-μουσουλμανικού κόσμου, στο βαθμό που δεν της την αποστειρεί με ταχείς ρυθμούς η Άγκυρα, μέσω των παρεμβάσεών της στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ισλαμικής Διασκέψεως όπου κατέχει τη θέση του Γενικού Γραμματέως του Οργανισμού, από το 2005. Το μεθοδικά ανθελληνικό έργο του Τούρκου Γ.Γ του Ο.Ι.Δ, συνίσταται στην έκδοση ψηφισμάτων από τις συνόδους ΥΠΕΞ του Οργανισμού τα οποία ομιλούν για «Τούρκους της Δυτικής Θράκης» για καταπίεση των «τουρκικών μειονοτήτων της Δυτικής Θράκης, της Κω και της Ρόδου» για επίσημη αναγνώριση των «Τούρκων μουφτήδων της τουρκικής μειονότητας της Δυτικής Θράκης» για «διαχείριση των τουρκικών μουσουλμανικών βακουφιακών περιουσιών στη Δυτική Θράκη» από τους εκλεγμένους Τούρκους μουσουλμάνους μουφτήδες, κατακρίνει το έργο της ελληνικής δικαιοσύνης καταγγέλλοντας εν πολλοίς ως παράνομη και καταχρηστική την απόφαση του Αρείου Πάγου να μην αναγνωρίσει επιστημονικό σύλλογο «Τούρκων επιστημόνων της Δυτικής Θράκης» και μάλιστα «προειδοποίησε» την ελληνική κυβέρνηση, εν όψει της εφαρμογής του «Καλλικράτη» να προσέξει «να μην βλάψει την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση των Τούρκων μουσουλμάνων της τουρκικής μειονότητας της Δυτικής Θράκης» και πλήθος άλλων παρόμοιων ενεργειών.

(2) Αυτά συμβαίνουν με την επίσημη καθοδήγηση του Τούρκου Γ.Γ του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης! Πριν όμως την ανάληψη του αξιώματος του Γ.Γ από την Τουρκία, και μάλιστα από το 1979, ο Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης αναγνώρισε επισήμως και «ομοφώνως» ως μέλος του το ψευδοκράτος του Αττίλα, ως «κράτος παρατηρητή/observer state» με την ονομασία: «Turkish Cypriot State». Αυτή ήταν επακριβώς η ονομασία στ' αγγλικά, όπως έγινε δεκτό από τα 57 εν σύνολω, φιλικά προς την Ελλάδα, Αραβομουσουλμανικά κράτη μέλη του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης, των Παλαιστινίων συμμετεχόντων, με το καθεστώς του «κράτους-πλήρους μέλους» του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης, με την ονομασία «State of Palestine». Όλα τούτα συνέβησαν εις βάρος του Ελληνισμού, πριν ακόμα στεγνώσει καλά-καλά το αίμα των 4.000 νεκρών Ελληνοκυπρίων από το ξίφος του «Αττίλα» με 200.000 πρόσφυγες, και πριν ακόμα τολμήσει και ο ίδιος ο Ντενκτάς να ανακηρύξει την «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου». Αυτά, η «φίλη», γείτων και «σύμμαχος» Τουρκία, τα επέτυχε δια μυστικής διπλωματίας εις βάρος του Ελληνισμού και με μοχλό, δυστυχώς, τα παρασυρθέντα - αλλά οπωσδήποτε - φιλικώς προσκείμενα προς τον ελληνισμό, Αραβομουσουλμανικά κράτη του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης.

(3) Εκείνο όμως το οποίο μπορεί να αντιστρέψει την κατάσταση αυτή είναι ο νέος ρόλος της Ελλάδος ως διαμεσολαβητικής δυνάμεως κατευνασμού μεταξύ των ανταγωνιζομένων πλευρών. Και είναι ιδιαίτερος χρήσιμη ως πρώτη πρακτική και ουσιαστική ελληνική διπλωματική πρωτοβουλία, η ενεργοποίηση - του γαλλικής εμπνεύσεως θεσμού - της Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας με ελληνική πρωτοβουλία ώστε η Αθήνα και η Λευκωσία να δημιουργήσουν έναν δίαυλο τροφοδοσίας της Λωρίδας της Γάζας, με κάθε απαραίτητο αγαθό, υπό την επίβλεψη και ενός αντιπροσώπου από κάθε πλευρά, αλλά και ομάδος εμπειρογνομώνων του Ο.Η.Ε, προερχομένους από κράτη κοινής εμπιστοσύνης των δύο πλευρών. Θα ήταν ένα πολύ σημαντικό μέτρο ουσιαστικής βελτίωσης των συνθηκών στη Γάζα αλλά και βάση παραγωγής πολιτικών λύσεων που θα προσέδιδε σημαντική βοήθεια στον παλαιστινιακό λαό της Γάζας, αλλαγή του αρνητικού κλίματος που βλάπτει το Ισραήλ αλλά και κύρος και δυναμική στην ελληνική διπλωματική πρωτοβουλία, στην ελληνική κυβέρνηση και στη χώρα.

ζ. Ο Αραβικός Κόσμος

(1) Αραβικός κόσμος ταυτίζεται γεωγραφικά με το χώρο της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει την

περιοχή που εκτείνεται από τη Μαυριτανία έως τα βορειοδυτικά σύνορα του Ιράν. Η εθνική σύνθεση της περιοχής αυτής κυριαρχείται ολοκληρωτικά από το αραβικό στοιχείο, αφού από τα 21 κράτη, τα 19 είναι αραβικά. Εξαιρέσεις αποτελούν το Ισραήλ και το Ιράν.

(2) Ο σημερινός διαχωρισμός σε κράτη και η χάραξη των συνόρων είναι αποτέλεσμα της αποικιοκρατικής πολιτικής της Βρετανίας και της Γαλλίας. Μια γενική γεωγραφική υποδιαίρεση του αραβικού κόσμου είναι εκείνη μεταξύ των κρατών του αραβικού Μάγκρεμπ⁵, που περιλαμβάνει τη Λιβύη, την Τυνησία, την Αλγερία, το Μαρόκο και τη Μαυριτανία, και του αραβικού Μασρέγκ που περιλαμβάνει την Αίγυπτο, τη Συρία, το Λίβανο, το Ιράκ, την Ιορδανία, τα Κατεχόμενα Εδάφη/Παλαιστίνη και τις χώρες του Περσικού Κόλπου.

(3) Ο Αραβικός κόσμος δεν αποτελεί κάτι το ενιαίο, ομοιογενές, στερούμενο ανταγωνισμών, καχυποπιών και εσωτερικών τριβών και αντιθέσεων. Η Ελλάδα όμως δεν μετέχει κατά κανένα τρόπο σε αυτούς τους ανταγωνισμούς, ούτε υποστηρίζει κάποια πλευρά εις βάρος κάποιας άλλης. Επίσης η χώρα μας δεν έχει «ποινικό μητρώο» στον αραβικό κόσμο όπως έχει η γειτονική Τουρκία, η οποία καταδικάζεται στη συνείδησή του ως “ο καταστροφέας του Χαλιφάτου”. Σύνδρομο το οποίο στρέφει σήμερα την Άγκυρα εναντίον του Ισραήλ και την οδηγεί κάθε άλλο παρά σε ειλικρινείς συμμαχίες, με αποτέλεσμα την διατάραξη των πυρηνικών ισορροπιών στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου – Μ. Ανατολής και συνεπώς την δημιουργία σοβαρότατων εστιών αστάθειας σε έναν εξαιρετικά εύφλεκτο χώρο. Σε όλα αυτά, η Τουρκία απαντά με την καταστολή του κουρδικού στοιχείου, τις «πυρηνικές διευκολύνσεις» στην Τεχεράνη και τις επιθετικές παρεμβάσεις της στην υπόθεση της Γάζας. Είναι φυσικό λοιπόν να μην θεωρείται πλέον η Τουρκία ως «αξιόπιστος σύμμαχος» από την «ειδική σχέση» και τα διεθνή συστήματα συλλογικής ασφαλείας.

(4) Από τη στιγμή που η Ελλάδα ασχοληθεί σοβαρά με το Παλαιστινιακό, πέραν του όποιου θετικού αποτελέσματος για τα υπό διαμεσολάβηση θέματα, υπάρχει ένα εξίσου σημαντικό θέμα εις το οποίο η ελληνική πρωτοβουλία βοηθά. Πρώτον, στην ουσιαστική πρόοδο των συνομιλιών με τις λιγότερες δυνατές ενδο-ισλαμικές ή ενδο-αραβικές τριβές και αντιδράσεις λόγω εσωτερικών ανταγωνισμών και αντιζηλιών (πρωτοκαθεδρίας ρόλου) μεταξύ

⁵ Ιωάννης Παρίσης, Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια, Αθήνα 2000. Η λέξη Maghreb αποτελεί παλιό αραβικό όρο που σημαίνει τον τόπο που κρύβεται ο ήλιος, δηλαδή τη Δύση, ενώ Mashreg σημαίνει την Ανατολή, τις χώρες όπου γεννιέται ο ήλιος. Για τους παλιούς γεωγράφους το μάγκρεμπ άρχιζε δυτικά του ποταμού Νείλου και εκτεινόταν μέχρι τις ακτές του Ατλαντικού.

αραβικών και μουσουλμανικών κρατών και δεύτερον, στον εφησυχασμό της Σαουδικής Αραβίας, διότι από τις ελληνικές πρωτοβουλίες, όσο επιτυχημένες και αν είναι, η Τζέντα δεν κινδυνεύει να χάσει την πρωτοκαθεδρία της στον αραβικό κόσμο. Αντιστοίχως θα αισθάνονται η Αίγυπτος και η Ιορδανία, σημαντικές δυνάμεις σταθερότητας, κοσμικού χαρακτήρα στη Μέση Ανατολή και με συμφωνία ειρήνης μάλιστα με το Τελ Αβίβ.

(5) Ο ρόλος της Ελλάδος ως διαμεσολαβητού στις Συρο - ισραηλινές σχέσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Τελ Αβίβ στην παρούσα χρονική στιγμή βρίσκεται σε στάση αναμονής ενόψει των εξελίξεων στη Συρία. Η παρούσα μπααθική κοσμική κυβέρνηση της Συρίας είναι περισσότερο ανεκτή από το Τελ Αβίβ παρά την αντίθετη θέση των Η.Π.Α και του Λονδίνου. Αν ο Άσαντ υιός αποτύχει, στην εξουσία της Δαμασκού θα ανέλθουν οι «αδελφοί μουσουλμάνοι» με τα παράγωγα πολιτικά τους σχήματα, σίγουρα όχι με τόσο φιλο-ισραηλινά αισθήματα. Παρόλα αυτά όμως, το Τελ Αβίβ έχει διαρκώς στις διπλωματικές του αποσκευές την επιστροφή των υψιπέδων του Γκολάν στη Δαμασκό, έτοιμο να διαπραγματευτεί με οποιοδήποτε καθεστώς θα προκύψει μετά την ομαλοποίηση της κατάστασης στη Συρία, έναντι διαρκούς και επισημού ειρήνης, επικυρωμένης με έναρξη λειτουργίας πρεσβειών στις δύο πρωτεύουσες και υπογραφή συνθηκών ειρήνης και συνεργασίας, ανάλογες με αυτές της Ιορδανίας και της Αιγύπτου.

(6) Να μη ξεχνάμε ακόμη, ότι οι δύο χώρες (Ιορδανία και Αίγυπτος), οι οποίες υπέγραψαν τις Συμφωνίες Ειρήνης με το Ισραήλ έχουν απωλέσει στον πόλεμο των Έξι Ημερών του Ιουνίου του 1967, η μεν πρώτη την Δυτική Όχθη η δε δεύτερη τη Λωρίδα της Γάζας.

(7) Επίσης, το Τελ Αβίβ είναι εκείνο που δηλώνει σε όλους τους τόνους ότι τα περιβόητα “Αγροκτήματα Σεμπάα” ανήκουν στη Συρία, ενώ η Συρία δεν το δέχεται λέγοντας ότι ανήκουν στον Λίβανο, διαφωνώντας με τον Ο.Η.Ε ο οποίος θεωρεί, όπως και το Τελ Αβίβ, ότι ανήκουν στην Συρία. Άρα υπάρχει και εδώ έδαφος διαμεσολάβησης, αφού γίνει η σχετική σχολαστική μελέτη από πλευράς Αθηνών των σχετικών συμφωνιών αλλά και των προσφάτων αποφάσεων του Ο.Η.Ε .

(8) Αναφορικά με την ευκατρία διαμεσολαβητική σχέση της Ελλάδος μεταξύ Τεχεράνης και Ουάσιγκτον, επίσης η Αθήνα είναι “υπεράνω πάσης υποψίας”. Πρώτον, δεν ενδιαφέρεται να καταστεί πυρηνική δύναμη, άρα θα

είναι απολύτως ειλικρινής στις διαμεσολαβήσεις της με την σημαντική αυτή σιιτική ισλαμική χώρα, σε αντίθεση με την Τουρκία. Δεύτερον, ουδέποτε οι σχέσεις της με το Ιράν πέρασαν δοκιμασίες για το κουρδικό ζήτημα και ουδέποτε υπήρξαν τριγμοί με την Τεχεράνη σε σχέση με την αποσταθεροποιητική υποκίνηση των κουρδικών πληθυσμών, σε αντίθεση με την Άγκυρα. Τρίτον, η Ελλάδα εκπροσωπεί και την Ε.Ε σε μία τέτοια προσπάθεια, και η Ε.Ε δεν χαρακτηρίζεται από αντι-ιρανικό μένος. Άρα προσφέρει ακόμη μία, σημαντικότερη δικλείδα αξιοπιστίας προς τον ισλαμικό κόσμο γενικότερα, αλλά και προς το Ιράν ειδικότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ “Β”

8. Εδώ κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί το φαινόμενο της «αραβικής εξέγερσης»⁶, το οποίο με την μορφή «ντόμινο» σε ελάχιστο χρονικό διάστημα ανέτρεψε καθεστώτα αραβικών κρατών, καθώς επίσης θα εξετασθούν και οι συνέπειες του στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

α. Τα Γεγονότα της «Αραβικής Άνοιξης».

(1) Όπως αποδεικνύουν τα εν εξελίξει ραγδαία αλυσιδωτά γεγονότα της περιοχής μας, στο εσωτερικό των αραβικών κρατών υπέβρασκε μακροχρόνιος πολιτικός και κοινωνικός αναβρασμός ο οποίος ανέμενε το έναυσμα για να εκραγεί. Οι ολοκληρωτικές μέθοδοι διεφθαρμένων και μη νομιμοποιημένων καθεστώτων, σε συνδυασμό με την δημογραφική έκρηξη την οικονομική ανέχεια και την διατροφική αύξηση των τιμών, δημιούργησαν το εκρηκτικό μίγμα το οποίο με την βοήθεια της προσβασιμότητας στην σύγχρονη τεχνολογία και επικοινωνία, ξέσπασε βίαια, παρασύροντας σε ελάχιστο χρόνο πανίσχυρους φαινομενικά ηγέτες και ανατρέποντας περιφερειακές και ίσως παγκόσμιες ισορροπίες. Σε αντίθεση με τα αραβικά αντιαποικιακά στρατιωτικά κινήματα του περασμένου αιώνα, τα οποία μετεξελιχθήκαν στα προσφάτως ανατραπέντα καθεστώτα, οι πρόσφατες αραβικές εξεγέρσεις ήταν λαϊκές, με πρωτεργάτη την νεολαία που αξιώνει, μεταξύ άλλων, την ανάληψη των ευθυνών της διακυβερνήσεως των χωρών τους.

(2) Η αρχή έγινε στην Τυνησία και η θρυαλλίδα της έφθασε στην Αίγυπτο, της οποίας η λαϊκή εξέγερση ήταν φυσικό να προκαλέσει το φαινόμενο «ντόμινο» στον αραβικό κόσμο αφού η χώρα αυτή αποτελεί κρίσιμο κόμβο της σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή και ουσιώδες μέρος της εξισώσεως «Αραβικά κράτη – Δύση – Ισραήλ». Ο μέχρι στιγμής απολογισμός της σφοδρής αραβικής λαϊκής εξεγέρσεως είναι η πτώση των καθεστώτων στην Τυνησία, στη Λιβύη, στην Υεμένης, στο Μπαχρέιν και την Αίγυπτο, ενώ κλυδωνίζονται οι ηγεσίες, της Αλγερίας, της Ιορδανίας, του Μαρόκου και άλλων αραβικών κρατών και επί του παρόντος είναι δυσχερής η πρόβλεψη των εξελίξεων στη Συρία. Η Δύση ανησυχεί εύλογα για την διάδοχη πολιτική κατάσταση στα αραβικά κράτη και την νέα διαμόρφωση γεωπολιτικών ισορροπιών της περιοχής,

⁶ www.Antibaro.gr/node/2735, Αντιναύαρχου ε.α. Β. Μαρτζούκου, 24 – ΦΕΒ – 2011

για στρατηγικούς, ενεργειακούς, οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους. Ενδεικτικά και επιγραμματικά θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα:

(α) Η Αίγυπτος αποτελεί βαρόμετρο των εξελίξεων στα υπόλοιπα αραβικά κράτη, συνδέεται άμεσα με την σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή της Μ. Ανατολής και ελέγχει το Σουέζ. Οι εκλογές του Φεβρουαρίου 2012 ανέδειξαν πρώτη δύναμη τη Μουσουλμανική Αδελφότητα της οποίας η πολιτική στάση που θα τηρήσει έναντι της Δύσεως και του Ισραήλ, όταν αναλάβει την εξουσία, προβληματίζει, παρά τις μετριοπαθείς δηλώσεις των εκπροσώπων της.

(β) Τα Αραβικά κράτη της Β. Αφρικής γειτνιάζουν με την Ευρώπη και οι εξελίξεις σε αυτά την επηρεάζουν άμεσα (π.χ. προμήθεια ενέργειας κυρίως από την Λιβύη, τυχόν μελλοντικά ακραία ισλαμικά καθεστώτα, μαζική μετανάστευση, κ.λ.π.), ενώ η Υεμένη ελέγχει τα στενά του κέρατος της Αφρικής από τα οποία διέρχεται η διεθνής ναυσιπλοΐα από και προς το Σουέζ.

(γ) Το Μπαχρέιν είναι σημαντικό καθόσον κατέχει κομβική θέση στον Περσικό κόλπο, αποτελεί τόπο μεγάλων επενδύσεων δυτικών κεφαλαίων και διαθέτει σημαντικά ενεργειακά κοιτάσματα. Η αλλαγή καθεστώτος στο Μπαχρέιν πιθανόν να συμπαρασύρει την Σ. Αραβία (πλειοψηφία σιιτών πολιτών στις ανατολικές της επαρχίες) η οποία ως γνωστόν είναι η πλουσιότερη σε αποθέματα υδρογονανθράκων και πνευματικό κέντρο των Αράβων.

(3) Οι ηγεσίες των προαναφερθέντων αραβικών κρατών, αν και ξένες προς δημοκρατικές διαδικασίες και θεσμούς, έχαιραν της Δυτικής υποστηρίξεως και συνεργασίας, όσο αυτές εξασφάλιζαν τις ενεργειακές ανάγκες της, συνέβαλλαν στην σχετική σταθερότητα στην περιοχή Μεσογείου και της Μ. Ανατολής αποδεχόμενες την ύπαρξη του Ισραήλ και απέτρεπαν στο εσωτερικό την υφαρπαγή της εξουσίας από το ακραίο Ισλάμ. Τα τελευταία, εν τούτοις γεγονότα, εξανάγκασαν την αιφνιδιασμένη και αμήχανη Δύση σε καθυστερημένη αποστασιοποίηση. Οι αρχικές αμερικανικές επίσημες δηλώσεις συμπαραστάσεως στον πρόεδρο Μουμπάρακ (ενδεχομένως επηρεασμένες και από ανάλογη στάση του Ισραήλ), έδωσαν γρήγορα την θέση τους σε παροτρύνσεις αμέσου εγκαταλείψεως της εξουσίας από αυτόν, ενώ η Ευρώπη ακολούθησε για άλλη μία φορά τον μεγάλο της σύμμαχο, δίχως να αναπτύξει αυτόνομη και έγκαιρη πολιτική πρωτοβουλία, ως άμεσα ενδιαφερόμενη. Χαρακτηριστική ήταν η στάση της στο ζήτημα της Λιβύης, με την αρχική απροθυμία των ΗΠΑ να συμμετάσχουν στην

επέμβαση διάσωσης των συμφερόντων των Νατοϊκών Ευρωπαϊών συμμάχων της (Αγγλίας – Γαλλίας – Ιταλίας)

(4) Τελικά φάνηκε ότι οι αραβικές λαϊκές εξεγέρσεις υπήρξαν αυθόρμητες και μη καθοδηγούμενες από συγκεκριμένες πολιτικές ή θρησκευτικές δυνάμεις (με συμμετοχή όλων των πολιτικών και θρησκευτικών τάσεων). Τα κύρια αιτήματα ήταν πολιτικοκοινωνικής φύσεως και συμπεριελάμβαναν την θέσπιση δημοκρατικών θεσμών και ελευθεριών, άμεση συμμετοχή στην διακυβέρνηση της χώρας, διαφάνεια καθώς και αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας. Η αισιόδοξη πρόβλεψη της κατακτήσεως των λαϊκών αυτών αιτημάτων ενώ θα περίμενε κανείς ότι θα σήμαινε και την αποδυνάμωση του φονταμενταλιστικού Ισλάμ, αντιθέτως, από τις πρώτες πολιτικές αναμετρήσεις (πχ Αίγυπτος), το κοινωνικό έργο των «αδελφών μουσουλμάνων», επί σειρά ετών προσφορά στον ξεχασμένο από τα καθεστώτα λαό, συνεπικουρούμενο και από την αραβική καχυποψία προς την Δύση, συνέβαλε στην άνοδο του Ισλάμ στην εξουσία (όχι απαραίτητως του μετριοπαθούς), λαμβανομένου επιπλέον υπ' όψη ότι στην αραβική κουλτούρα έννοιες όπως αυτές της δημοκρατίας, ελευθερίας, δικαιοσύνης κ.λ.π., παρά την κοινή ορολογία δεν ταυτίζονται με τις αντίστοιχες Δυτικές. Άρα το ερώτημα που τίθεται είναι: την «Αραβική Άνοιξη» ακολουθεί ένα «Ισλαμικό Φθινόπωρο»;

β. Ευρύτερες Επιπτώσεις των Αραβικών Εξεγέρσεων

(1) Από τις λαϊκές αραβικές εξεγέρσεις, οι καταπιεζόμενοι πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αραβικοί λαοί φαίνεται ότι θα αποκομίσουν κέρδη, υπό την αίρεση ότι η διαχείριση της επόμενης ημέρας δεν θα περιέλθει σε οιαδήποτε ακραία τάση. Εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι η άμεσα γειτνιάζουσα Ευρώπη αρχικά ακολουθούσε τα γεγονότα και οι όποιες πρωτοβουλίες της (π.χ. ο «Μεσογειακός Διάλογος», η μέχρι την τελευταία στιγμή στήριξη των ανατραπέντων αραβικών καθεστώτων) υπήρξαν ανεπαρκείς, ατυχείς και εξαρτημένες από την γενικότερη πολιτική των Η.Π.Α.. Τυχόν επικράτηση του ακραίου Ισλάμ σε αριθμό αραβικών χωρών, θα επιτείνει το πρόβλημα της τρομοκρατίας και της μεταναστεύσεως στην Δύση και ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Το υπό διαμόρφωση νέο τοπίο στον αραβικό κόσμο, ενδέχεται να θέσει σε δοκιμασία την αμερικανική ηγεμονία και τα Δυτικά εν γένει συμφέροντα στην ευρύτερη περιοχή, ενώ η βιωσιμότητα της αραβοϊσραηλινής συνθήκης του Καμπ Ντέιβιντ, θα εξαρτηθεί από την φύση του νέου Αιγυπτιακού καθεστώτος. Σε κάθε περίπτωση δεν αναμένεται πλέον ότι η Αίγυπτος θα συνδράμει το Ισραήλ στην αντιμετώπιση των

Παλαιστινίων στη Γάζα, ενώ το Παλαιστινιακό θέμα συνολικά, θα τεθεί σε νέα βάση.

(2) Οι ανησυχίες ασφαλείας του Ισραήλ λόγω του γεωπολιτικού του περιβάλλοντος αναμένεται να ενταθούν σημαντικά σε περίπτωση εμφάνισης ακραίων ισλαμικών αραβικών κρατών. Ακόμη και στην περίπτωση επικρατήσεως του μετριοπαθούς πολιτικού Ισλάμ στα αραβικά κράτη, η χερσαία απομόνωση του Ισραήλ θα ενταθεί, γεγονός το οποίο αν συνδυασθεί με την πίεση του Ιράν (άμεση απειλή, επιρροή σε Λίβανο και Ιράκ) και την επιδείνωση των σχέσεων του με την Τουρκία, θα καταστήσει για την χώρα αυτή την στρατηγική συνεργασία με την Ελλάδα και την Κύπρο, αναγκαίο μονόδρομο.

(3) Η Τουρκία, της οποίας ο πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν χαιρεί της εκτιμήσεως και του σεβασμού του αραβικού κόσμου λόγω της στάσεώς του έναντι του Ισραήλ, φρόντισε να λάβει θέση εγκαίρως υπέρ των εξεγέρσεων και των δικαίων αιτημάτων τους, αυξάνοντας έτσι τα ερείσματά της στην περιοχή. Επιπλέον η χώρα αυτή με ένα σύγχρονο πρόσωπο, με σημαντική οικονομική ανάπτυξη και τον επιτυχημένο (στα μάτια του αραβικού κόσμου) συνδυασμό «δημοκρατίας» και μετριοπαθούς κοσμικού Ισλάμ, προσπαθεί να προτείνει το μοντέλο αυτό διακυβερνήσεως, ως την ενδεδειγμένη λύση της επόμενης ημέρας των αραβικών εξεγέρσεων, αποβλέποντας στην έτι περαιτέρω αύξηση της επιρροής της. Η προσπάθεια όμως χειραγώγησης του μουσουλμανικού πληθυσμού και οι εσπευσμένες επισκέψεις του κ. Ερντογάν σε Αίγυπτο, Συρία και Λιβύη προκειμένου να αποκομίσει οικονομικά και πολιτικά οφέλη, μπορούμε να πούμε ότι έπεσε στο κενό: i) Στη Αίγυπτο η προσπάθεια προσέκρουσε στους λεγόμενους Σαλαφιστές μουσουλμάνους που επιδιώκουν να επιβάλουν την Σαρία, και δεν δέχονται την επικράτηση ενός μετριοπαθούς και ήπιου Ισλάμ που τους προωθεί η Τουρκία. ii) Στη δε Λιβύη που πίστευαν οι Τούρκοι ότι θα έπαιζαν καθοριστικό ρόλο, βρέθηκαν απέναντι στα συμφέροντα της Γαλλίας και Αγγλίας, χώρες που έχουν τον πρώτο λόγο στη Λιβύη, στη μετά Καντάφη εποχή, καθόσον ήταν οι κύριοι συντελεστές της ανατροπής του. iii) Στη Συρία η αμέριστη υποστήριξη στην επαναστατημένη αντιπολίτευση, βρέθηκε απέναντι σε ένα καλά οργανωμένο και ανθεκτικό μπασαθικό καθεστώς, το οποίο τελεί υπό την πλήρη στήριξη της Ρωσίας και Κίνας. Η όποια υπερβολή της Τουρκίας στο θέμα της Συρίας πιθανώς να έχει σοβαρές επιπτώσεις στις σχέσεις της με τις δύο αυτές ανερχόμενες δυνάμεις.

(4) Η Ρωσία⁷ αισθανόμενη ότι απειλείται από την εξάπλωση των αραβικών εξεγέρσεων και φοβούμενη μην εξαπλωθούν στον Καύκασο όπου υπάρχουν σημαντικές μουσουλμανικές μειονότητες, λειτουργεί ως εγγυητής του συριακού status quo, απορρίπτοντας οποιοδήποτε σχέδιο του Συμβουλίου Ασφαλείας για ανατροπή του Άσαντ. Επίσης φρόντισε για την ναυτική παρουσία της στη Μεσόγειο προκειμένου να διαφυλάξει τα συμφέροντά της στην περιοχή (κυρίως τα ενεργειακά) και να υπενθυμίσει ότι αποτελεί και εκείνη σημαντικό δρώντα στα τεκταινόμενα στη Μεσόγειο.

(5) Από την πλευρά τους οι ΗΠΑ «τρέμοντας» στο ενδεχόμενο η Συρία να βυθισθεί σε μια εμφύλια σύρραξη – συμπαρασύροντας ολόκληρη την περιφέρεια, με πιθανή εμπλοκή του σιίτικου Ιράν αλλά και ισχυρών «proxy» κινημάτων, όπως Χεζμπολάχ και Χαμάς - διστάζουν να εμπλακούν σε ακόμη μία στρατιωτική επιχείρηση, παρόμοια με εκείνη της Λιβύης.

γ. «Αραβική Άνοιξη»: Ποιοι Κερδίζουν και ποιοι Χάνουν

(1) Όπως κάθε γεγονός, η Αραβική Άνοιξη έχει αφήσει πολλούς κερδισμένους και πολλούς χαμένους⁸. Δεν χρειάζονται αποδείξεις ότι το Ισραήλ έχασε έναν πολύτιμο κυβερνήτη, στο πρόσωπο του Μουμπάρακ, στην πιο σημαντική αραβική χώρα, την Αίγυπτο. Οι εξελίξεις στο παλαιστινιακό μιλάνε από μόνες τους. Η συνεχής κατάρρευση αραβικών καθεστώτων με τα οποία είχε εξευρεθεί παρασκηνιακά τρόπος επικοινωνίας και η στάση της Τουρκίας και του Ιράν που παρακολουθούν την κατάσταση με σκοπό να αξιοποιήσουν για τα συμφέροντά τους τις εξελίξεις, έχουν αναγκάσει το Ισραήλ να αναζητά συμμάχους για την αντιμετώπιση της απειλής. Στην προσπάθεια εξισορρόπησης της ισλαμικής «πλημμυρίδας» που σαρώνει το τελευταίο διάστημα τη γεωπολιτική περιφέρειά του το Ισραήλ, έχει συμπεριλάβει στους βασικούς του συμμάχους την Ελλάδα και την Κύπρο.

(2) Μάλιστα σε άρθρο – ανάλυση του Χερμπ Κεϊνόν στην ισραηλινή εφημερίδα «The Jerusalem Post», στην βασική – πρώτη ομάδα χωρών – συμμάχων του Ισραήλ αναφέρονται η Ελλάδα, η Κύπρος, η Ρουμανία και η Βουλγαρία. Όλες οι χώρες χαρακτηρίζονται ως «ιστορικοί αντίπαλοι της Τουρκίας» οι οποίοι ανησυχούν για τις προθέσεις της και την εν γένει δραστηριοποίησή της το παρόν διάστημα.

⁷ Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» σελ. Α30, ΚΥΡΙΑΚΗ 5 Φεβ 2012

⁸ **Chadi Ayoubi:** Δημοσιογράφος, ανταποκριτής του Al Jazeera στην Ελλάδα και ιδρυτής του www.islam.gr

(3) Η δεύτερη ζώνη χωρών ανήκουν στην Αφρική (Κένυα, Ουγκάντα, Αιθιοπία, Τανζανία, Νιγηρία, Νότιο Σουδάν) και ανησυχούν πολύ για την ισλαμική τρομοκρατία, κάτι που τους οδήγησε στο να συνάψουν σχέσεις και να τις εμβαθύνουν διαρκώς με το Ισραήλ.

(4) Η Τρίτη ζώνη χωρών δεν κατονομάζεται για ευνόητους λόγους από τους Ισραηλινούς, πρόκειται για αραβικά κράτη τα οποία ανησυχούν σφόδρα για τη δράση του Ιράν, οπότε με αυτό το κίνητρο έχουν αναπτύξει σχέσεις και συνεργάζονται σε πολλαπλά επίπεδα, παρά τα αρνητικά στερεότυπα που επικρατούν στις κοινωνίες τους.

(5) Προς το παρόν, το ενδιαφέρον των Ισραηλινών είναι να κρατήσουν ανοιχτούς τους διαύλους συνεννόησης με τους Αιγύπτιους, ασχέτως του αν στην κυβέρνηση θα βρίσκονται οι ισλαμιστές της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, έστω κι αν οι διμερείς σχέσεις δεν είναι τόσο στενές όπως στο πρόσφατο παρελθόν. Οι Ισραηλινοί ευελπιστούν ότι οι Αιγύπτιοι δεν θα επιθυμούν να επιστρέψουν οι δυο χώρες στην εποχή όπου συγκρούονταν στρατιωτικά με αποτέλεσμα τον αχρείαστο θάνατο χιλιάδων ανθρώπων...

(6) Οι ΗΠΑ έχασαν επίσης κυβερνήτες που τους εξυπηρετούσαν, είτε με την πρόθυμη υπακοή τους στις αμερικανικές επιθυμίες (Μουμπάρακ, Μπεν Αλί), είτε με την ψευδεπίγραφη επίδειξη δύναμης και αντιπαλότητας (Καντάφι). Αυτό δεν σημαίνει ότι τώρα πια επικρατεί ένας νέος αντιαμερικανισμός στην περιοχή, αλλά όλοι ελπίζουν στην οικοδόμηση σχέσεων βασισμένων σε αμοιβαίο σεβασμό και ισότιμη μεταχείριση.

(7) Από τους περιφερειακούς παίκτες όμως, ποιοι κερδίζουν και ποιοι χάνουν; Σίγουρα τα ισλαμικά κινήματα ήταν από τους πρώτους κερδισμένους, γεγονός που διαπιστώνει κανείς από τα αποτελέσματα των εκλογών που διεξήχθησαν σε αρκετές αραβικές χώρες. Δεν αληθεύει όμως η άποψη ότι οι ισλαμιστές εκμεταλλεύτηκαν τις επαναστάσεις των νέων ώστε να έρθουν στην εξουσία, γιατί η νίκη τους ήταν δεδομένη σε οποιαδήποτε καθαρή εκλογική αναμέτρηση, χάρη στα δίκτυα κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας που έχουν σχηματίσει εδώ και δεκαετίες, αποκτώντας προσβάσεις σε διάφορες κοινωνικές τάξεις.

(8) Είναι γεγονός ότι πολλά κόμματα της αριστεράς, καθώς και φιλελεύθερα κόμματα της Μέσης Ανατολής, είχαν μετατραπεί τα τελευταία χρόνια σε εικονικά κόμματα, επειδή ήταν μακριά από τη πραγματικότητα που

ζούσε ο απλός καθημερινός κόσμος και δεν έδειχναν το απαραίτητο σεβασμό στις παραδόσεις και τις θρησκευτικές αντιλήψεις της περιοχής. Το χειρότερο για τα φιλελεύθερα κόμματα ήταν πως δέχονταν και χρηματική ενίσχυση από δυτικές χώρες κυρίως τις ΗΠΑ με πρόσχημα τη στήριξη της δημοκρατίας.

(9) Βεβαία δεν κερδίζουν όλοι οι ισλαμιστές. Η οργάνωση Χεζμπολάχ, η οποία απέκτησε μεγάλη απήχηση στους αραβικούς λαούς μετά το πόλεμο του 2006 εναντίον του Ισραήλ ως «αντιστασιακό και απελευθερωτικό κίνημα», έχει μετατραπεί σε μια μάλλον μη δημοφιλή ακόμη και μισητή πια οργάνωση στους ίδιους λαούς επειδή στηρίζει ανοιχτά το καθεστώς Ασάντ. Υπάρχουν μάλιστα πληροφορίες και για ανάμειξη της οργάνωσης στη καταστολή του συριακού λαού, αν και η ίδια το αρνείται.

(10) Προφανώς η Χεζμπολάχ δεν έχει υπολογίσει τα πράγματα σωστά, αφού ενώ υποστήριξε φανερά όλες τις αραβικές επαναστάσεις στις Τυνησία, Αίγυπτο, Λιβύη, Υεμένη και στο Μπαχρέιν, πήρε μια πολύ εχθρική στάση απέναντι στην επανάσταση της Συρίας, στάση που ερμηνεύτηκε από τους λαούς της περιοχής – που ανήκουν στην συντριπτική τους πλειοψηφία στο σουνιτικό δόγμα, ως στάση που απορρέει από το σιιτικό δόγμα της οργάνωσης και που εντάσσεται στο πλαίσιο των προσπαθειών του Ιράν να επικρατήσει στην περιοχή ως πολιτικός και θρησκευτικός (σιιτικός) ηγεμόνας, με σύμμαχο το καθεστώς του Άσαντ. Πληροφορίες που φέρουν οπαδούς του σίιτη ιρακινού ηγέτη Μουκταντα αλ Σάντρ, να αναμειγνύονται ενεργά στα γεγονότα της Συρίας επιτείνουν την παραπάνω εικόνα.

(11) Με την αυτοαποκαλούμενη ισλαμική επανάσταση του Αγιατολλάχ Χομεινί, πολλοί ισλαμιστές και μη στον αραβικό κόσμο χάρηκαν και έσπευσαν να χαιρετήσουν τη νέα ηγεσία, πιστεύοντας ότι το επαναστατικό Ιράν θα ήταν αρωγός των λαών στον αγώνα τους για την απελευθέρωση και τη χειραφέτηση. Τα επόμενα χρόνια όμως, αντελήφθησαν, προς μεγάλη απογοήτευσή τους, ότι η ισλαμική επανάσταση απεδείχθη τελικά καθαρά σιιτική επανάσταση που δεν δίσταζε να στηρίξει ολοκληρωτικά καθεστώτα προκειμένου να απομακρύνει τους ανεπιθύμητους αντίπαλους της, όπως έγινε στην Συρία το 1982. Αυτό που δημιουργεί ιδιαίτερη δυσαρέσκεια σήμερα στους Άραβες σχετικά με την πολιτική του Ιράν αφορά κυρίως δυο σημεία: πρώτον οι συνεχείς προσπάθειες του να «εξάγει» την σιιτική του επανάσταση στις αραβικές χώρες, και, δεύτερον, η κακή μεταχείριση στην οποία υπόκεινται οι σουνίτες (περίπου 20%) και οι αραβόφωνοι Ιρανοί, αν και οι τελευταίοι ανήκουν στο σιιτικό δόγμα.

(12) Τα τελευταία χρόνια καταβλήθηκαν στη Συρία - με την ανοχή και τη διευκόλυνση του καθεστώτος- τρομερές προσπάθειες για τον προσηλυτισμό Σύρων πολιτών στο σιιτικό δόγμα. Τεράστια χρηματικά ποσά δαπανήθηκαν για την ανέγερση σιιτικών ιδρυμάτων, ισχυροί άνδρες και απόστρατοι αξιωματικοί εξαγοράστηκαν, η παρουσία χιλιάδων ιρακινών σιιτών προσφύγων βοήθησε στο έργο αυτό, ενώ οι αντιδρώντες κατηγορήθηκαν πως ανήκουν στο σαλαφισμό και διωχτήκαν σκληρά.

(13) Οι γνώστες των πραγμάτων υποστηρίζουν ότι οι ηγεσίες του Ιράν και της Χεζμπολάχ δεν χαίρονται ιδιαίτερα με τις αλλαγές στο αραβικό κόσμο, αν και έχουν εκφραστεί αντίθετα. Αν πετύχει η επανάσταση στη Συρία, όχι μόνο θα πάνε χαμένες όλες οι προσπάθειες τους για σιιτική επέκταση, αλλά η ίδια η ύπαρξη της Χεζμπολάχ θα τεθεί σε κίνδυνο αφού, χωρίς τη Συρία, οι οδοί επιχειρησιακής ενίσχυσης της οργάνωσης από το Ιράν θα περιοριστούν δραματικά.

(14) Μια ομάδα που επίσης φαίνεται να βρίσκεται στην πλευρά των χαμένων είναι η ηγεσία των χριστιανών στο Λίβανο και στη Συρία που εκφράστηκε υπέρ του καθεστώτος Άσαντ με το πρόσχημα ότι φοβάται μήπως μετά την ανατροπή του, τα ηνία θα αναλάβουν οι ισλαμιστές. Εδώ η ηγεσία αυτή καλείται να απαντήσει σε δυο ερωτήματα, το ένα είναι ηθικό και το άλλο ιστορικό: Πρώτον, κατά πόσο είναι ηθικό και ορθό να στηρίζει κανείς ένα ολοκληρωτικό αιμοσταγές καθεστώς, που έχει αρπάξει την εξουσία για περισσότερα από σαράντα χρόνια, επειδή ο ίδιος αισθάνεται σχετική ασφάλεια υπό αυτό το καθεστώς, ενώ ξέρει πως είναι ανεπιθύμητο για την πλειοψηφία των συμπολιτών του; Δεύτερον, πότε οι χριστιανοί της Συρίας αντιμετώπισαν απειλές από τους ισλαμιστές της χώρας; Και ποια ήταν η καλύτερη εποχή για τη χώρα; Η μαύρη εποχή του καθεστώτος Μπάαθ, ή η δημοκρατική εποχή που προηγήθηκε του μπάαθικού πραξικοπήματος και η οποία ήταν λαμπερό παράδειγμα για όλο τον κόσμο; Παρόλο που οι απαντήσεις είναι τόσο επείγουσες και απαραίτητες, δεν φαίνεται ότι θα υπάρξει κάποια αλλαγή στάσης της ηγεσίας των Χριστιανών.

(15) Επίσης σύμφωνα με την αποτίμηση της διεθνούς εταιρίας Geopolicity οι οικονομίες της Αιγύπτου, της Συρίας και της Λιβύης ζημιώθηκαν από την «Αραβική Άνοιξη» συνολικά, 60 δισεκατομμύρια δολάρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ “Γ”

9. Ζητήματα Ελληνικής Εξωτερικής και Αμυντικής Πολιτικής

α. Μετά την παραπάνω ανάλυση και μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον, που διαρκώς μεταβάλλεται και εξελίσσεται, καθώς η δυναμική που αναπτύσσουν κράτη και διεθνείς οργανισμοί δημιουργεί νέες συνθήκες και διαμορφώνει νέους συσχετισμούς δυνάμεων, η Ελλάδα είναι ανάγκη να ακολουθήσει την νέα εποχή και να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις για να ενισχύσει τη θέση και τον ρόλο της στην παγκόσμια σκηνή, να συμμετέχει στο διεθνές γίγνεσθαι και να αντιμετωπίσει τους κινδύνους, που ήδη διαφαίνονται στον ορίζοντα.

β. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα οφείλει να αποκτήσει σχέδιο εξωτερικής πολιτικής. Ένα σχέδιο που θα έχει διάρκεια στο χρόνο, θα έχει σταθερότητα και δεν θα μεταβάλλεται με την εναλλαγή των πολιτικών κομμάτων στην εξουσία. Η εξωτερική πολιτική επιβάλλεται να αποκτήσει νέο προσανατολισμό. Προσανατολισμό πολιτικό και οικονομικό. Προς τούτο, η Ελλάδα καλείται να παρακολουθήσει τους νέους πολιτικούς συσχετισμούς και την κατεύθυνση της Αμερικανικής και της Ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, να παρακολουθήσει την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας και τις νέες οικονομικές δυνάμεις που αναδύονται, να συμμετέχει ενεργά στην πολιτισμική συνάντηση των λαών για να συνάψει σχέσεις συνεργασίας, να δημιουργήσει συμμαχίες και να αναβαθμίσει τις διεθνείς της σχέσεις.

γ. Ωστόσο, σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει αναντιστοιχία μέσων και στόχων ως προς την άσκηση της πολιτικής. Η εικόνα μας και η συνολική κατάσταση της χώρας δυσχεραίνουν την επίτευξη των στόχων της εξωτερικής πολιτικής, καθώς προϋπόθεση για την επιτυχή άσκησή της είναι η ισχυρή οικονομία. Η χώρα μας άγγιξε το όριο της οικονομικής καταστροφής, υπέστη έναν ανηλεή διεθνή διασυρμό, για λόγους που δεν κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν, έχει εισέλθει σε βαθιά κρίση, η οποία είναι πρωτίστως πολιτική και κοινωνική και δευτερευόντως οικονομική. Είναι κρίση θεσμών και αξιών, που απειλεί την κοινωνική συνοχή και ήδη προκαλεί τριγμούς στις δομές της Ελληνικής κοινωνίας.

δ. Συνεπώς η διαπραγματευτική ικανότητα της Ελλάδας έχει υποβαθμισθεί και η παρουσία της στο διεθνές περιβάλλον έχει τρωθεί. Η Ελληνική

εξωτερική πολιτική πάσχει από έλλειψη οραματισμού και ρεαλισμού. Η Ελλάδα και ο Ελληνικός πολιτισμός κινδυνεύουν να εκλείψουν από την παγκόσμια σκηνή. Η Ελλάδα δεν μπορεί να βρει λύση για την Κύπρο, το Αιγαίο και το Μακεδονικό.

ε. Η Τουρκία εφαρμόζοντας αναθεωρητική πολιτική και ακολουθώντας το δόγμα του «νεο-Οθωμανισμού», αμφισβητεί την κυριαρχία της Ελλάδας στο Αιγαίο και επιχειρεί την εκτόπισή της από τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο. Η Άγκυρα προσπαθεί να επιβληθεί ως ο νέος γεωπολιτικός ηγεμόνας. Επομένως, η χώρα μας πρέπει να εγκαινιάσει μια νέα περίοδο συνεργασιών που θα αναβαθμίσουν το ρόλο της στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου και να υπερκεράσει μ' αυτό τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα της άγκυρας.

στ. Η Ελλάδα για να θέσει τις βάσεις για μια καινούργια ρεαλιστική γεωπολιτική και γεωστρατηγική εποχή στην εξωτερική της πολιτική, πρέπει να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις, να παράσχει υψηλή εκπαίδευση, καλές αμυντικές υποδομές και σωστή τεχνογνωσία για τα αμυντικά και τα εξωτερικά θέματα. Ειδικότερα, τα καινούρια οπλικά συστήματα και οι καινούριες αμυντικές επιχειρησιακές δομές και αντιλήψεις θα πρέπει να έχουν σαν στόχο, πως να κάνουν τις ένοπλες δυνάμεις σύγχρονες και ικανές για την άμυνα της Ελλάδας. Είναι απαραίτητο να συμβαδίζουν με την γεωπολιτική της χώρας.

ζ. Καθίσταται σαφές, πως η αναγκαιότητα σχεδιασμού της εξωτερικής πολιτικής προβάλλει τώρα πιο έντονα παρά ποτέ, καθώς οι Η.Π.Α. επιζητούν την εξομάλυνση των Ελληνοτουρκικών σχέσεων με την παράλληλη αποσύνδεσή τους από τον κανόνα της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο, όπως εφαρμόζονταν μέχρι σήμερα. Περαιτέρω, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, πως η αμερικανική εξωτερική πολιτική έχει καταστήσει την Τουρκία «ρυθμιστή» στη Μέση Ανατολή, γεγονός που ενισχύει τις επιδιώξεις της Άγκυρας. Το μεγαλεπήβολο σχέδιο του Νταβούτογλου τοποθετεί την Τουρκία μεταξύ Δύσης και Ανατολής και της επιφυλάσσει τον ρόλο της υπερδύναμης στην περιοχή. Αφειρητά αποτέλεσε η επίλυση προβλημάτων που αντιμετώπιζε παλαιότερα με τον Αραβικό κόσμο. Το επόμενο βήμα ήταν να γίνει χρήσιμη για τα συμφέροντα της Αμερικής προκειμένου να αναβαθμισθεί από τον Μπαράκ Ομπάμα, να εξελιχθεί σε υπολογίσιμο εταίρο και να αποτελέσει τον διαμεσολαβητή μεταξύ Η.Π.Α. και Μέσης Ανατολής, καθώς η τελευταία συγκεντρώνει το αμερικανικό ενδιαφέρον εκτός των άλλων και λόγω της συνεχιζόμενης αναταραχής και ανατροπής των «ελεγχόμενων» καθεστώτων στα αραβικά κράτη .

η. Την ίδια ώρα η Τουρκία αναδεικνύεται ως η εικοστή οικονομία παγκοσμίως. Η δύσκολη εσωτερικά ισορροπία μεταξύ κοσμικού κράτους και Ισλάμ δεν εμπόδισε τον Ερντογάν, να οδηγήσει την οικονομία της χώρας του σε ανοδική πορεία με το υψηλότερο ΑΕΠ στο μουσουλμανικό κόσμο. Ειδικότερα, η Τουρκία κατάφερε να γίνει σημαντική για Ρωσία και Ευρώπη ως ενεργειακός κόμβος, ενώ παράλληλα επεξεργάζεται το πυρηνικό της πρόγραμμα μετά την υπογραφή συμφωνίας με τη Ρωσία, η οποία την εφοδιάζει με τεχνολογία αιχμής. Παρότι η Τουρκία επικαλείται ειρηνικούς σκοπούς και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, κανείς δεν αποκλείει το ενδεχόμενο στρατιωτικής χρήσης της πυρηνικής ενέργειας, με ορατό τον κίνδυνο ανατροπής των αναλογιών στο Αιγαίο.

θ. Επίσης δεν πρέπει να παραβλέπετε ότι η Τουρκία, χρησιμοποιεί σαν κύριο συνάλλαγμα ισχύος στις διεθνείς της σχέσεις, την πολύτιμη για τις ναυτικές δυνάμεις (ΗΠΑ-Ηνωμένο Βασίλειο) γεωγραφική της θέση προσφέροντας σε αυτές τις δυνατότητες της χερσαίας αγκιστρώσεως της ναυτικής τους ισχύος και τη δημογραφική της ισχύ που μεταφράζεται και ως μεγάλη πληθυσμιακή μάζα αλλά και ως πυραμίδα ηλικιών με υψηλότατο μέσο όρο νεαρών ηλικιών στη σύνθεση του πληθυσμού της αλλά και του σημαντικού μεγέθους και δυνατοτήτων Ένοπλες Δυνάμεις της.⁹

ι. Μετά την παραπάνω ανάλυση διαφαίνεται ότι, η αποσταθεροποίηση στην περιοχή αυτή εμφανίζεται ιδιαζόντως πιθανή. Τα ενδεχόμενα σενάρια τα οποία πρέπει να εξετασθούν και να ληφθούν υπόψη για την ελληνική εξωτερική πολιτική και άμυνα είναι τα παρακάτω:

(1). Η εξαγωγή εντάσεως προς το Αιγαίο από πλευράς Τούρκων στρατηγών, με σκοπό την «εσωτερική εθνική συσπείρωση».

(2). Η ενίσχυση των συνεργασιών Τουρκίας-Ιράν-Συρίας κατά τις προτροπές του κ. Νταβούτογλου υπό το κράτος του «κοινού κινδύνου» του κουρδικού αυτονομιστικού κινήματος, ο οποίος και σηματοδοτεί τις αντιλήψεις περί εθνικής ασφαλείας και των τριών αυτών κρατών. Αυτή η αντίληψη όμως ωθεί την Άγκυρα προς κατευθύνσεις που δεν βρίσκουν σύμφωνη την Ουάσιγκτον και το ΝΑΤΟ. Δημιουργούνται με τον τρόπο αυτό δύο «κενά στρατηγικής εμπιστοσύνης» στην νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ τα οποία, οφείλει να καλύψει η χώρα μας άμεσα. Το πρώτο αφορά τις αμερικανο-τουρκικές σχέσεις και το δεύτερο, τις

⁹ (Βλ. και Ι. Θ. Μάζης, «Γεωπολιτική Προσέγγιση για ένα Νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα», Παπαζήσης/Geolab, Αθήνα 2006, σ.σ.: 121-122).

σχέσεις Τουρκίας-Ισραήλ. Το δεύτερο αυτό κενό πρέπει να καλυφθεί αποτελεσματικά και ταχέως από την Αθήνα για λόγους που άπτονται πρωτίστως της υποθέσεως της αξιοπρεπούς επιλύσεως του κυπριακού ζητήματος προς όφελος και των δύο κοινοτήτων της μεγαλονήσου, αλλά και των δυνατοτήτων βελτιώσεως της Ελληνο-αμερικανο-ϊσραηλινής στρατηγικής συνεργασίας.

(3). Η βαρύνουσα και σχολαστική μελέτη σημαντικών think tanks γεωστρατηγικού σχεδιασμού της Ουάσιγκτον και της Ιερουσαλήμ σχετικώς: με την ενίσχυση του κοσμικολαϊκού χαρακτήρος του τουρκικού κράτους και τη δημιουργία ενός επίσης κοσμικολαϊκού κουρδικού κράτους το οποίο θα ελέγχει τα ύδατα της Μέσης Ανατολής (Τίγρης και Ευφράτης), τις διαδρομές των κασπιανών πετρελαίων (υπάρχων αγωγός Μπακού-Τσεϊχάν) τα κοιτάσματα και τις διαδρομές των ιρακινών πετρελαίων είτε μέσω Τουρκίας (υπάρχων αγωγός Κιρκούκ-Μοσούλη-Γιουμουρταλίκ) είτε μέσω Ισραήλ (δυνητικός αγωγός Μοσούλη-Κιρκούκ-Ιορδανία-Χάιφα). Σε ένα ανάλογο με το ως άνω περιγραφέν πλαίσιο, η μη τριχοτόμηση του Ιράκ θα δημιουργήσει σαφώς όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την πολιτική επικράτηση του κυριάρχου, σιιτικού στοιχείου και θα λειτουργήσει ως προβολέας ισχύος της Τεχεράνης στην περιοχή του Αραβο-περσικού κόλπου με τη γνωστή γεωστρατηγική σημασία του, αλλά επίσης και στον Λίβανο. Η εξέλιξη αυτή θα δημιουργήσει μέγα κενό στρατηγικής ασφαλείας για το Ισραήλ, το οποίο μοιραίως θα επιδιώξει να προωθήσει τη δημιουργία ανεξαρτήτου Κουρδιστάν ως γεωστρατηγικό αντίβαρο, έρεισμα στρατηγικού βάθους και μοχλό δυνητικών πιέσεων προς το Ιράν αλλά, εάν χρειάζεται, και προς τη Συρία ή και την Τουρκία. Προς την τελευταία, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία έχοντας επικρατήσει νέο-οθωμανική αντίληψη σε κυβερνητικό επίπεδο, ασκεί στρατηγικές με το Ιράν και τη Συρία σε βαθμό που αυτές να απειλούν την ισραηλινή εθνική ασφάλεια και υπόσταση. Και σε μια ανάλογη περίπτωση, η Ελλάδα πολλά μπορεί να προσφέρει αλλά και να απολαύσει, από μια στρατηγική σύμπραξη με το Τελ Αβίβ για την εδραίωση της ειρήνης και της ασφαλείας στην περιοχή.

(4) Ο σιιτικός άξονας Ιράν-Λίβανος-Νότιο Ιράκ-Σαουδαραβική Χερσόνησος (Αραβοπερσικός Κόλπος). Ο συγκεκριμένος άξονας θα αποτελέσει το μόνιμο άξονα εξελίξεων αλλά και πιθανών αποσταθεροποιήσεων στην περιοχή της ευρύτερης Μέσης Ανατολής με δυνατές επιπτώσεις στην ασφάλεια και τις γεωστρατηγικές ισορροπίες στην Ανατολική και Ν/Α Μεσόγειο, άρα αφορούσες ευθέως και τη χώρα μας. Είναι σκόπιμο άλλωστε να εξετάσουμε και τις σχετικές αντιλήψεις του διπόλου της «ειδικής σχέσεως» Λονδίνου-Ουάσιγκτον αναφορικά με τις διαμορφούμενες γεωστρατηγικές ισορροπίες και

απειλές στην περιοχή της ευρύτερης Μέσης Ανατολής. Οι παράμετροι των προφανών ενδιαφερόντων του διπόλου αυτού είναι:

(α) Η πρώτη, και θεμελιώδης, παράμετρος αφορά στον κατακερματισμό του συμπλόκου ισχύος του Σιιτικού Συστήματος στη Μέση Ανατολή [Νότιο Ιράκ - Παλαιστίνη (Χαμάς) – Λίβανος (Χεζμπολάχ) - Τεχεράνη και Συρία ως συνεργαζόμενος αντιαμερικανικός πόλος] και φυσικά δεν εξαντλείται μόνο σε ζητήματα «θερμής ασφαλείας» και «τρομοκρατίας».

(β) Η δεύτερη παράμετρος είναι αυτή, της «ελεγχόμενης» από την «ειδική σχέση» τροφοδοσίας της Κίνας με φυσικό αέριο και πετρέλαιο ιρανικής και ιρακινής προελεύσεως, πράγμα που εάν δεν συμβεί, μετατρέπει το Πεκίνο σε ισχυρότατο νέο πόλο διεθνούς ισχύος, ο οποίος, σε συνεργασία με τη Μόσχα αλλά και την Τεχεράνη, καταλύουν εις το διηνεκές τον ηγεμονικό μονοπολισμό των ΗΠΑ και αντιστρέφουν την καμπύλη της αναπτυξιακής και τεχνολογικής προόδου προς όφελός τους και εις βάρος των κοινωνικοπολιτικών κεκτημένων ισχύος της Ουάσιγκτον σε εσωτερικό και διεθνές επίπεδο.

(γ) Η τρίτη παράμετρος είναι η πιθανότητα τριχοτομήσεως του Ιράκ. Σε αυτή την περίπτωση όμως, η ισραηλινή και αμερικανική πολιτική δεν θα αλλάξει επί της ουσίας. Και αυτό διότι ένα νέο μεγάλο Κουρδιστάν θα έχει τα εξής σημαντικότερα γεωστρατηγικά χαρακτηριστικά για το δίπολο «Ειδικής Σχέσεως» (σ.σ.: Ουάσιγκτον-Λονδίνου)-Ισραήλ:

- 1/ Δεν ανήκει στον αραβικό κόσμο.
- 2/ Θα είναι φίλα προσκείμενο προς τις ΗΠΑ.
- 3/ Θα εξασφαλίζει στα εδάφη του τα σημαντικότερα στρατηγικά αποθέματα για το υποσύστημα της Μέσης Ανατολής (ύδατα και υδρογονάνθρακες).
- 4/ Θα ελέγχει τις στρατηγικές οδούς των κασπιανών αποθεμάτων προς την Ανατολική Μεσόγειο.
- 5/ Δεν απειλεί το Ισραήλ, αλλά δύναται να αποτελέσει προπύργιο της ασφαλείας και της επιβιώσεώς του με αγγλοαμερικανική σύμπραξη.

6/ Θα είναι σε θέση να δημιουργήσει εκείνες τις προϋποθέσεις που μπορούν να απειλήσουν, εάν χρειασθεί, με αποσταθεροποίηση εχθρικά καθεστώτα στο ίδιο υποσύστημα (Συρία, Ιράν) και

7/ Θα αποτελέσει στρατιωτική βάση των ΗΠΑ προστασίας των πετρελαϊκών αποθεμάτων της Κασπίας και της Μ. Ανατολής, για τον προσεχή και τον παρόντα αιώνα.

(δ). Επίσης, η χώρα μας θα πρέπει να αναλάβει τάχιστα σημαντικές πρωτοβουλίες στο Μεσογειακό Διάλογο του ΝΑΤΟ, αλλά και να δημιουργήσει πολιτικές για ευρωμεσογειακές πρωτοβουλίες ασφαλείας στη σύμπλοκο της Μεσογείου, στις οποίες πάση θυσία οφείλει να πρωτοστατεί.

ια. Από την ανωτέρω γεωπολιτική και γεωστρατηγική ανάλυση του πλέγματος των κινδύνων και των απειλών στο γεωσύστημα των κρατικών δρώντων της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου έγινε σαφές ότι αυτές θα χαρακτηρίσουν τις γεωστρατηγικές ανακατατάξεις της προσεχούς εικοσαετίας. Είτε αυτές αφορούν την οικονομία είτε την ασφάλεια είτε την άμυνα της χώρας. Είναι αναγκαίο λοιπόν η εθνική μας εξωτερική πολιτική να είναι ικανή να αναγνώσει και να αξιοποιήσει όλες τις δυνατές ευκαιρίες και προκλήσεις που προκύπτουν, αλλά και θα προκύψουν εις την προσεχή εικοσαετία, ώστε να διαφυλάξει τα συμφέροντά της και συνεπώς να καταστεί ο πλέον φερέγγυος παράγοντας ασφαλείας και ειρήνης στην περιοχή της Μεσογείου.

ιβ. Καθήκον της χώρας είναι να έχει την κατάλληλη προετοιμασία σε υποδομές, τεχνογνωσία και ανθρώπινους πόρους υψηλής εκπαίδευσεως. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η στρατηγικού επιπέδου αντιμετώπιση των θεμάτων. Οι επιδιώξεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής οι οποίες αντανακλούν τα εθνικά συμφέροντα και συγκεκριμένα στην περιοχή της Μεσογείου, πρέπει να είναι οι ακόλουθες :

(1) Αμυντική συνεργασία με τις χώρες της Μεσογείου σε θέματα εκπαίδευσης στελεχών, αμυντικής βιομηχανίας και ασκήσεων.

(2) Διατήρηση της ειρήνης, αποκατάσταση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, μείωση των εξοπλισμών, ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών και εξασφάλιση της σταθερότητας και της ασφαλείας στην περιοχή.

(3) Ενίσχυση της ελληνικής ναυτικής και αεροπορικής παρουσίας στην Μεσόγειο.

(4) Προάσπιση και προώθηση των πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων της χώρας και της διεθνούς της θέσης σε περιβάλλον σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή μας, αλλά και ευρύτερα.

(5) Συμμετοχή με ουσιαστικές πρωτοβουλίες στη διαμόρφωση της νέας κοινής ευρωπαϊκής προοπτικής, τη προώθηση της πολιτικής εμβάθυνσης και τη ενίσχυση του πολιτικού οργανισμού της ενωμένης Ευρώπης .

(6) Ενίσχυση των διμερών μας σχέσεων με τους βασικούς παράγοντες της διεθνούς κοινότητας.

(7) Συνεχή προσπάθεια, με προσεκτικά βήματα, για συνέχιση της Ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας, που απώτερο σκοπό έχει την ολοκλήρωση της πορείας για την εξομάλυνση των σχέσεών μας με τη γείτονα.

(8) Παροχή υποστήριξης και συμβολής, στην καλά προετοιμασμένη, χωρίς ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα και επιδιαιτησία, επανεκκίνηση της διαδικασίας επίλυσης του Κυπριακού, πάντα σε αμοιβαία συνεννόηση και συνεργασία με την κυπριακή κυβέρνηση.

(9) Ενίσχυση των δράσεων και των ιδιωτικών πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της σύγχρονης οικονομικής διπλωματίας. Στόχος είναι η διάνοιξη νέων οδών και επιλογών των Ελληνικών επιχειρήσεων και προϊόντων, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες που παρέχουν οι πολυμερείς συνεργασίες στο σύγχρονο ανταγωνιστικό κόσμο. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στα θέματα του περιβάλλοντος και της ενέργειας, που ξεπερνούν τα παραδοσιακά τείχη των κρατικών συνόρων και επιβάλλουν νέου είδους διεθνείς συνεργασίες για να αντιμετωπισθούν.

ιγ. Προκειμένου η χώρα μας να υλοποιήσει τους καθορισμένους στόχους της πρέπει να διαδραματίσει ρόλο ρυθμιστή ιδιαίτερα στην Ανατολική Μεσόγειο. Θα πρέπει να μετατραπεί σε κεντρικό σταθεροποιητικό παράγοντα στη Β. Αφρική και τη Μέση Ανατολή καθώς και σε ζωτικό σύνδεσμο των περιοχών αυτών με την Ευρώπη. Θα πρέπει επίσης, να επεκτείνει την επιρροή της στην περιοχή της Υπερκαυκασίας και της Μέσης Ανατολής για γεωπολιτικούς και

οικονομικούς λόγους (πετρέλαιο και φυσικό αέριο). Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, στη γωνία της ΝΑ Ευρώπης, την τοποθετεί στο κρίσιμο σημείο κατάληξης σημαντικών ευρωπαϊκών μεταφορικών οδών και ενεργειακών δικτύων από και προς τη Μεσόγειο.

ιδ. Τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδας στην περιοχή, που συνοψίζονται στην αμυντική συνεργασία με όλες τις χώρες της Μεσογείου, τη διατήρηση της ειρήνης, ασφάλειας, σταθερότητας και αποκατάσταση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και την ενίσχυση της Ελληνικής ναυτικής και αεροπορικής παρουσίας ιδιαίτερα στη Ανατολική Μεσόγειο, μπορούν να εξασφαλισθούν και να προωθηθούν πλήρως με τη δράση της Ελλάδας, ως ισχυρή χώρα της Ε.Ε. Παράλληλα η διατήρηση ισχυρών, αξιόμαχων και επιχειρησιακά έτοιμων Ενόπλων Δυνάμεων, είναι αναγκαία στο σημερινό περιβάλλον και αποτελεί εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων είτε στην προσπάθεια επίλυσης διμερών «διενέξεων» είτε στην προσπάθεια λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΝΑΤΟ και Ε.Ε. Η σημερινή κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο, έχει θετικές επιπτώσεις σε αυτά, και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για περαιτέρω προβολή της Ελλάδας, ανάδειξη της γεωπολιτικής της σημασίας και διεκδίκηση των συμφερόντων της.

ιε. Προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να αναβαθμίσει και να επεκτείνει τις σχέσεις της με το Ισραήλ, τόσο στον τεχνολογικό και αμυντικό τομέα, όσο και στον οικονομικό, εμπορικό και ακαδημαϊκό αντίστοιχα, λαμβάνοντας υπόψη ότι το κράτος αυτό αναδεικνύεται ως ισχυρότατος και σταθερός παράγοντας στη Μέση Ανατολή. Το Ισραήλ αποτελεί την ισχυρότερη οικονομικά, τεχνολογικά και στρατιωτικά χώρα της Μέσης Ανατολής. Η έλλειψη προόδου στην ειρηνευτική διαδικασία, εμποδίζει την ουσιαστική βελτίωση των σχέσεων του με αρκετές αραβικές χώρες. Η ανάπτυξη σταθερών σχέσεων Ελλάδος - Ισραήλ και Κύπρου - Ισραήλ θα δημιουργήσουν τη δική τους δυναμική. Το Ισραήλ επιθυμεί την προσέγγισή του με την Ελλάδα, σε μια προσπάθεια ευρύτερης προσέγγισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ρόλος της Ελλάδας στην προσπάθεια εξομάλυνσης των σχέσεων Ισραήλ – Συρίας – Χαμάς – Φατάχ – Χεζμπολάχ μπορεί να είναι σημαντικός και εποικοδομητικός και να της προσδώσει σημαντικά οφέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ “Δ”

10. Συμπεράσματα

α. Από τις εξελίξεις στο γεωπολιτικό χώρο της Μεσογείου, διαμορφώνονται ευκαιρίες, προκλήσεις και δυνατότητες για εκμετάλλευση από το γεωπολιτικό δίπολο Ελλάδας - Κύπρου. Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη ρευστότητα στο τρίγωνο Βαλκανίων - Μέσης Ανατολής - Καυκάσου και ο εντεινόμενος διεθνής ανταγωνισμός για την πρόσβαση των βιομηχανικών κρατών στους φυσικούς πόρους της Αν. Μεσογείου, Μ. Ανατολής, Κεντρικής Ασίας και Βορείου Αφρικής διαμορφώνουν το γεωπολιτικό σκηνικό της σημερινής εποχής που οφείλουμε να συνεκτιμήσουμε για τον καθορισμό των πολιτικών που θα επιλεγούν. Ταυτόχρονα, το διεθνές περιβάλλον προσφέρει ευκαιρίες για ενίσχυση του ρόλου Ελλάδας και Κύπρου. Οι ευκαιρίες αυτές συνδέονται με την κεντρική γεωπολιτική τους θέση αλλά και με τη μετατόπιση του βασικού προσανατολισμού της διεθνούς ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο, Μέση Ανατολή και Αραβικό Κόσμο.

β. Η φύση της λαϊκής αραβικής εξεγέρσεως μοιάζει περισσότερο ως αντανakλαστική απόρροια οικονομικής και κοινωνικής κρίσεως παρά ως ώριμο προϊόν της πολιτικής διανοήσεως, με συγκεκριμένο σχέδιο για το αύριο. Οι επικρατέστερες πιθανές διάδοχες καταστάσεις εμφανίζεται να είναι η ανανέωση των φιλοδυτικών καθεστώτων, με κατ' επίφαση «Δημοκρατίες» (μετεξέλιξη των προηγούμενων καθεστώτων), η εγκαθίδρυση εθνοκεντρικών ακηδεμόνευτων Δημοκρατιών μετριοπαθούς και κοσμικού Ισλάμ (μοντέλο Τουρκίας) και τέλος η ανάληψη της εξουσίας από το ακραίο Ισλάμ (τύπου Ιράν).

(1) Η εγκαθίδρυση νέων φιλοδυτικών καθεστώτων μέσα από κατ' επίφαση δημοκρατικές διαδικασίες δεν αποκλείεται αλλά τα καθεστώτα αυτά, ως εκ της φύσεώς τους, δεν θα δυνηθούν να αντιμετωπίσουν τους λόγους για τους οποίους έλαβαν χώρα οι αραβικές εξεγέρσεις.

(2) Η αραβική υιοθέτηση του τουρκικού μοντέλου διακυβερνήσεως εκτιμάται ότι παρουσιάζει σημαντικές δυσχέρειες, λόγω διαφορετικής πολιτικής πορείας. Σε αντίθεση με τα αραβικά κράτη, η ατελής έστω δημοκρατία στην Τουρκία ζυμώθηκε μέσα από πολυτάραχη πορεία πολλών δεκαετιών, ενώ το σημερινό κυβερνών ισλαμικό κόμμα της, υπό διάφορες εκάστοτε μορφές, υφίσταται διαρκώς στην θεσμοθετημένη πολιτική σκηνή και σε αρκετές

περιπτώσεις συμμετείχε σε κυβερνήσεις συνασπισμού. Επιπλέον η Τουρκία διαθέτει την επί δεκαετίες καλλιεργούμενη κεμαλική κοσμική και φιλοδυτική παράδοση.

(3) Τυχόν απογοήτευση των προσδοκιών των δοκιμαζομένων, οικονομικά και κοινωνικά λαϊκών αραβικών μαζών, από τα δύο προαναφερθέντα μοντέλα διακυβερνήσεως, σε συνδυασμό με την δημογραφική έκρηξη των λαών αυτών και την διαφαινομένη παγκόσμια αύξηση των τιμών των φυσικών πόρων, εκτιμάται ότι θα προκαλέσει μαζικό μεταναστευτικό ρεύμα και μετάβαση στο ακραίο Ισλάμ. Στην περίπτωση αυτή οι δυσμενείς επιπτώσεις για την Ευρώπη και την χώρα μας ειδικότερα θα είναι σημαντικές.

γ. Παρά την πολιτιστική της παρακαταθήκη με τους Άραβες, εκτιμάται ότι η χώρα μας (δημοκρατία Δυτικού τύπου, Ε.Ε., NATO, πολιτιστικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις κ.λ.π.), δεν θα πρέπει να επιλέξει την πλευρά εντός της οποίας δραστηριοποιείται αποτελεσματικά η Τουρκία. Καταβάλλοντας προσπάθεια διατηρήσεως κατά το δυνατόν ομαλών σχέσεων με τις αραβικές χώρες, η Ελλάδα θα πρέπει κατά την παρούσα συγκυρία να ενισχύσει τον άξονα «Ελλάς – Κύπρος – Ισραήλ» υπό την προϋπόθεση αποκομίσεως σημαντικών ανταλλαγμάτων (Κυπριακό, Ελληνοτουρκικά θέματα, ενέργεια, ΑΟΖ κ.λ.π.). Η φιλοδοξία αυτή κρίνεται πραγματοποιήσιμη εάν συνεκτιμηθεί η Ισραηλινή ανάγκη στρατηγικής εξόδου προς Δυσμάς, οι δοκιμαζόμενες στρατηγικές σχέσεις Ισραήλ – Τουρκίας, η ανάγκη της Ε.Ε. για μείωση εξαρτήσεως από την Ρωσική ενέργεια καθώς και η ενδεχόμενη σχετική απομάκρυνση αριθμού αραβικών κρατών από τον Δυτικό έλεγχο.

δ. Η ανωτέρω εθνική πολιτική και παρά την δεδομένη οικονομική κρίση θα πρέπει να συνοδευθεί από τολμηρές διπλωματικές ενέργειες (σκληρή εθνική διαπραγματευτική γραμμή, ενεργός διαμεσολάβηση στο παλαιστινιακό και στο θέμα σχέσεων Συρίας – Ισραήλ, καθορισμό ΑΟΖ, έρευνες για υδρογονάνθρακες, ενεργοποίηση ελληνικού και ισραηλινού λόμπυ κ.λ.π.), συστηματική στρατιωτική συνεργασία με το Ισραήλ αλλά και με άλλες επιλεγμένες χώρες της Μεσογείου καθώς και ναυτική αξιόπιστη παρουσία στην Μεσόγειο (κοινές ασκήσεις με Η.Π.Α., Ισραήλ, Κύπρο και επιλεγμένα αραβικά κράτη, επισκέψεις λιμένων κ.λ.π.).

ε. Τέλος το ήδη σημαντικό μεταναστευτικό πρόβλημα της Ελλάδος, θα πρέπει να αναγορευθεί ως το σημαντικότερο εθνικό πρόβλημα και να αντιμετωπισθεί ανάλογα.

11. Προτάσεις

α. Η Ελλάδα προκειμένου να διαδραματίσει ρόλο ρυθμιστή στη Μεσόγειο θα πρέπει να μετατραπεί σε κεντρικό σταθεροποιητικό παράγοντα στη Μαύρη Θάλασσα, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική καθώς και σε ζωτικό σύνδεσμο των περιοχών αυτών με την Ευρώπη. Θα πρέπει επίσης, να επεκτείνει την επιρροή της στην περιοχή της Μέσης Ανατολής για γεωπολιτικούς και οικονομικούς λόγους (πετρέλαιο και φυσικό αέριο). Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, στη γωνία της ΝΑ Ευρώπης, την τοποθετεί στο κρίσιμο σημείο κατάληξης σημαντικών ευρωπαϊκών μεταφορικών οδών και ενεργειακών δικτύων από και προς τη Μεσόγειο.

β. Με πολύ λεπτούς και προσεκτικούς χειρισμούς πρέπει να καταβάλλει προσπάθεια να ενισχύσει την διπλωματική της ισχύ απέναντι στην Τουρκία, να επενδύσει στον νέο άξονα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ σε αντίβαρο του ισλαμικού-αντιεβραϊκού άξονα που επιχειρεί να στήσει η Άγκυρα. Να αναβαθμίσει και να επεκτείνει τις σχέσεις της με το Ισραήλ σε θέματα άμυνας, ασφάλειας, τεχνολογίας, οικονομίας, ενέργειας, τουρισμού κ.α. Αυτή η συνεργασία ίσως μπορέσει να φέρει κοντά τα δύο ισχυρά λόμπυ Ελλάδας-Ισραήλ, να αλλάξει τη στάση των ΗΠΑ απέναντι στα εθνικά μας θέματα και να επέλθει πρόοδος και σε οικονομικά θέματα ώστε να μπορέσουμε να ανακτήσουμε ξανά την εμπιστοσύνη των αγορών, με τη βοήθεια πάντα του εβραϊκού λόμπυ, να αναχρηματοδοτήσουμε το εθνικό χρέος με φθηνότερο χρήμα αλλά και να προσελκύσουμε νέες επενδύσεις στη χώρα που τόσο έχει ανάγκη.

γ. Προάγοντας μια ευρεία και πολυσχιδή συνεργασία με το Ισραήλ, ενισχύεται η θέση της χώρας μας στον δυτικό κόσμο, κάτι που πρέπει να είναι ο βασικός στρατηγικός στόχος της, πάντα βέβαια με την πρέπουσα προσοχή και σοβαρότητα που αρμόζουν σε τέτοια ζητήματα υψίστης σημασίας για την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, όπου αλληλοκαλύπτονται τα συμφέροντα ισχυρών παγκόσμιων «δρώντων».

δ. Να εκμεταλλευτεί η χώρα μας την ανατροπή της συμμαχίας Τουρκίας-Ισραήλ και την απώλεια του «Στρατηγικού βάθους» για το Ισραήλ, με ότι

αυτό συνεπάγεται για την ασφάλειά του. Να εξεταστεί η ανάπτυξη στρατηγικής σχέσης με το Ισραήλ και συνεργασία στους παρακάτω τομείς:

(1) Υπογραφή διμερών εμπορικών και οικονομικών συμφωνιών, που να αφορούν συμπαραγωγές, μεταποιήσεις, κατασκευές και χρηματοδοτήσεις έργων και αγαθών.

(2) Δημιουργία μικτών Ελληνοισραηλινών επιχειρηματικών ομίλων, με σκοπό την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων και δραστηριοποίηση σε πολλαπλές ζώνες οικονομικού ενδιαφέροντος (Ε.Ε., Βαλκάνια, Αν. Μεσόγειο, Μέση Ανατολή και Καύκασος).

(3) Συνεργασία σε προηγμένη τεχνολογία, επικοινωνίες και ασφάλεια.

(4) Στον τομέα της στρατιωτικής διπλωματίας, θα πρέπει να είναι η άμεση, πολύπλευρη και ουσιαστική ενεργοποίηση του προγράμματος στρατιωτικής συνεργασίας, στους παρακάτω τομείς:

(α) Αγοράς οπλικών συστημάτων υψηλής τεχνολογίας με την απαραίτητη τεχνική υποστήριξη και δημιουργία προγραμμάτων συμπαραγωγής πολεμικού υλικού, από τις κρατικές αμυντικές βιομηχανίες.

(β) Εκμετάλλευσης της μεγάλης εμπειρίας των ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων σε θέματα αεροπορικών επιχειρήσεων, επιχειρήσεων τεθωρακισμένων και ειδικών δυνάμεων.

ε. Η Ελλάδα πρέπει να συνεχίσει και να επεκτείνει την ενεργό πολιτική στον ευρύτερο μεσανατολικό χώρο και να προσπαθήσει να αναδειχθεί σε δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ Ιράν και ΗΠΑ, Ιράν και Ισραήλ και μεταξύ Ισραήλ και Φατάχ – Χαμάς - Χεζμπολά. Μπορεί και πρέπει στα πλαίσια της Ελληνο-ισραηλινής συνεργασίας να τολμήσει μια διπλωματική προσέγγιση προς το Ιράν, σε ρόλο διαμεσολαβητή για την επίτευξη μιας κοινά αποδεκτής λύσης μεταξύ Ιράν-ΗΠΑ-Ισραήλ-Τουρκίας. Κάτι τέτοιο θα ήταν εφικτό καθότι η Ελλάδα ανήκει σε διεθνείς οργανισμούς, δεν συνορεύει με το Ιράν, δεν ενδιαφέρεται για την απόκτηση πυρηνικών, οπότε δεν έχει κανένα εμφανές συμφέρον από αυτή την προσέγγιση και τη διαμεσολάβηση παρά μόνο την ειρήνευση στην περιοχή.

στ. Μέσα από τα πλαίσια μιας Ελληνοϊσραηλινής προσέγγισης μπορεί να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να παίξει ρόλο διαμεσολαβητή ανάμεσα σε Ισραήλ και Παλαιστίνιους, σαν μια χώρα που χαίρει κοινής εμπιστοσύνης και από τα δύο αντιμαχόμενα μέρη. Από τη στιγμή που η Ελλάδα θα αναλάβει πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση επίλυσης του Παλαιστινιακού, θα έχει ακόμα μια καλή ευκαιρία να παίξει και ρόλο διαμεσολαβητή και στις Συρο-ισραηλινές και Συρο-αμερικανικές σχέσεις.

ζ. Η ελληνική εξωτερική πολιτική πρέπει να αποδείξει ότι η Ελλάδα είναι ο μόνος ασφαλής εταίρος, στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ, για να υποστηρίξει την διασφάλιση των δυτικών κοινωνικο-πολιτισμικών αξιών στη Μ. Ανατολή. Να αναλάβει η χώρα μας πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις, για την πλήρη ένταξη της Συρίας στους μηχανισμούς Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας, στην επίλυση του Παλαιστινιακού και τη βελτίωση των σχέσεων Συρίας-Ισραήλ. ώστε να προωθήσει τα ευρωπαϊκά συμφέροντα στην περιοχή.

η. Επίσης πρέπει να αποδείξει στο Ισραήλ, ότι ο άξονας με την Τουρκία αυξάνει την επιθετικότητα της τελευταίας προς τους γείτονές της και συνεπώς ενισχύει τον κίνδυνο πολεμικής ανάφλεξης στην περιοχή. Επιπλέον, ότι η Ελλάδα και η Κύπρος είναι οι χώρες που ελέγχουν την κρίσιμη αρτηρία που ενώνει το Ισραήλ με την Ευρώπη. Η Ελλάδα επιπρόσθετα πρέπει να δώσει να καταλάβουν οι Ισραηλινοί, ότι ήταν η μοναδική ευρωπαϊκή χώρα που είχε την πεποίθηση ότι η επίτευξη μίας σταθερής και βιώσιμης ειρήνης δεν είναι εφικτή χωρίς παράλληλη πολιτική σταθερότητα και οικονομική ανάπτυξη των φτωχών και υποβαθμισμένων περιοχών που βρίσκονται υπό Παλαιστινιακή Διοίκηση, για αυτό στάθηκε στο πλευρό των Παλαιστίνιων όταν από όλους χαρακτηρίζονταν ως τρομοκράτες.

θ. Η Ελλάδα παρόλα αυτά, πρέπει σ αυτή την νέα Ελληνο-ισραηλινή προσέγγιση να κρατήσει πολύ χαμηλούς τόνους και να κινηθεί με λεπτούς και διακριτικούς χειρισμούς, επιδιώκοντας να ενισχύσει την γεωπολιτική της υποδομή χωρίς να κάνει κινήσεις εντυπωσιασμού χωρίς αποτέλεσμα ή μάλλον με αρνητικά αποτελέσματα σε περίπτωση που δεν υπάρχει μακρόπνοος σχεδιασμός σε τόσο σοβαρά διεθνή ζητήματα.

ι. Η χώρα μας σε ότι αφορά στις σχέσεις της με τους Άραβες, διαθέτει ως πολιτική προίκα την μακραίωνη σχέση εμπιστοσύνης, την πολιτιστική της παράδοση με τους λαούς αυτούς, την από χιλιετηρίδων ελληνική ομογένεια η

οποία αποτελεί την μόνη ευρωπαϊκή μη αποικιοκρατική παρουσία, τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία και ορισμένα κοινά γεωπολιτικά συμφέροντα στην περιοχή της Μεσογείου. Οι εκάστοτε ελληνικές κυβερνήσεις όφειλαν να έχουν ήδη εκμεταλλευθεί το δεδομένο αυτό επί των ακολούθων γενικών κατευθύνσεων:

(1) Συστηματική ανάδειξη, στην Ε.Ε., της μοναδικότητας των ελληνοαραβικών σχέσεων, ως προς τα υπόλοιπα Δυτικά κράτη και ανάληψη ειδικού βαρύνοντος ρόλου στην ευρύτερη περιοχή. Κάθε ευρωπαϊκή πρωτοβουλία ως προς τους Άραβες θα έπρεπε λογικά να εμπλέκει και την Αθήνα.

(2) Έγκαιρη ρύθμιση κάθε διμερούς εκκρεμότητας με αραβικά κράτη, όπως επί παραδείγματι η διευθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), η μεταναστευτική πολιτική, οικονομικές, επενδυτικές και ενεργειακές πρωτοβουλίες κ.λ.π..

(3) Έντονη και συστηματική ελληνική παρουσία στην εθνικά κρίσιμη περιοχή της Αν. Μεσογείου (Κύπρος, ενέργεια, τουρκικές διεκδικήσεις, εμπορική ναυτιλία), για έμπρακτη αύξηση του εθνικού ειδικού βάρους στην περιοχή και διατήρηση πολύπλευρων και διεξοδικών επαφών με τον αραβικό κόσμο.

ια. Το ελληνικό δίλημμα εθνικής πολιτικής στην περιοχή δυνατόν να συνοψισθεί στις ακόλουθες τέσσερις διαφορετικές προσεγγίσεις:

(1) Επαναπροσέγγιση των Αράβων, με όπλο τους προαναφερθέντες δεσμούς και τήρηση φιλο-αραβικών θέσεων (πάντοτε εντός των πλαισίων της διεθνούς πρακτικής και νομιμότητας) στα θέματα διεθνούς ενδιαφέροντος στην περιοχή, με παράλληλες πρωτοβουλίες επίλυσης εθνικών θεμάτων που άπτονται αραβικής εμπλοκής (π.χ. ρύθμιση ΑΟΖ με Αίγυπτο και Λιβύη, μετανάστευση, ψηφίσματα στον ΟΗΕ κ.λ.π), επενδύοντας στην διαμόρφωση μετριοπαθών και διαλλακτικών αραβικών κυβερνήσεων, μετά την λήξη των αναταραχών, καθώς και στην ενδεχομένη μείωση της ηγεμονικής αμερικανικής επιρροής στην περιοχή.

(2) Ενίσχυση του άξονα «Ελλάς – Κύπρος – Ισραήλ», έναντι προαποφασισμένων ισχυρών ανταλλαγμάτων (π.χ. ευνοϊκή επίλυση Κυπριακού, ενέργεια, ελληνοτουρκικά θέματα κ.λ.π.), επενδύοντας στην ισραηλινή ανάγκη διεξόδου προς δυσμάς, την πλήρη αμερικανική στήριξη στο Ισραήλ (εβραϊκό λόμπυ, νεοσυντηρητικοί Αμερικάνοι πολιτικοί), την αποδυνάμωση της

στρατηγικής συμμαχίας Η.Π.Α. - Τουρκίας και την πιθανή εμφάνιση ακραίων ισλαμικών αντι-δυτικών καθεστώτων σε αριθμό αραβικών κρατών.

(3) Τήρηση πολιτικής αναμονής και ίσων αποστάσεων, για εύλογο χρονικό διάστημα, έως ότου ξεκαθαρίσει το πολιτικό τοπίο στον αραβικό κόσμο, προκειμένου να επιλεγεί οριστικά μία εκ των προαναφερθεισών επιλογών.

(4) Πιστή τήρηση των εκάστοτε πολιτικών επιλογών της Ε.Ε. και των συμμαχιών της χώρας όπως το ΝΑΤΟ, δίχως την διακινδύνευση αναλήψεως εθνικών πρωτοβουλιών ενδεχομένως δυσάρεστων προς την αραβική ή την ισραηλινή ή την τουρκική πλευρά.

ιβ. Η πρώτη εθνική επιλογή θέτει την Ελλάδα σε ένα χώρο στον οποίο, κατά την παρούσα συγκυρία, η Τουρκία ενεργοποιείται δυναμικά και αποτελεσματικά και θα απαιτηθούν μεγάλες προσπάθειες προκειμένου οι Άραβες να αγνοήσουν το γεγονός αυτό, υιοθετώντας θέσεις που την θίγουν. Η όλη προσπάθεια θα καταστεί έτι δυσχερέστερη εάν μελλοντικά αναδυθούν ισλαμικές αραβικές κυβερνήσεις. Η δεύτερη εθνική επιλογή, θίγει την Τουρκία και ενδεχομένως αποδυναμώνει τις προαναφερθείσες παραδοσιακές σχέσεις με τους Άραβες. Κατά συνέπεια η προτίμηση της πολιτικής αυτής θα πρέπει να προϋποθέτει την εξασφάλιση ισχυρών εθνικών ανταλλαγμάτων ζωτικής σημασίας. Η τρίτη επιλογή εξασφαλίζει την μη λήψη σημαντικών εθνικών αποφάσεων εν ώρα πολιτικής ρευστότητας στην περιοχή μας, αν και εν τούτοις, επισημαίνεται ότι ο καιροσκοπισμός, η επί μακρόν αδράνεια και η αναποφασιστικότητα δεν ευνοούν την εθνική εκμετάλλευση διεθνών πολιτικών συγκυριών και αργότερα πιστώνονται ως απολεσθείσες «ευκαιρίες». Η τέταρτη επιλογή προϋποθέτει την ταύτιση των ελληνικών εθνικών συμφερόντων με αυτά των ευρωπαϊκών εταίρων μας και του ΝΑΤΟ (ισχύει;), αφαιρεί το εναπομείναν ειδικό βάρος της χώρας μας εντός των συμμαχιών αυτών και χαρακτηρίζεται από «στατικότητα» εντός ενός διεθνούς περιβάλλοντος που μεταβάλλεται ραγδαία. Σε οιαδήποτε από τις τρεις πρώτες επιλογές, επιβάλλεται η συστηματική παρουσία της χώρας μας στην Μεσόγειο και αυτό σημαίνει κατάλληλη διπλωματική δραστηριότητα και αξιόπιστη ναυτική ικανότητα, ετοιμότητα και παρουσία.

ιγ. Όλα τα παραπάνω που αφορούν το ρόλο της Ελλάδας σαν διαμεσολαβητή στα φλέγοντα θέματα που χρόνια ταλανίζουν την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, ανεξάρτητα αποτελέσματος, θα ενισχύσουν τη θέση της σαν ανεξάρτητου δρώντα για την επίτευξη της ειρήνευσης στην περιοχή και θα την

αναβαθμίσουν σε παράγοντα σταθερότητας με τις όποιες θετικές συνέπειες στα εθνικά μας συμφέροντα και θα εξακολουθήσει να υφίσταται η παραδοσιακή φιλία με τον Αραβικό κόσμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλία

- α. Ι. Θ. Μάζης «Γεωπολιτική Προσέγγιση για ένα Νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα», Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- β. Κυρ. Νικολάου-Πατράγας «Χαλιφεία και Ισλαμική Διακυβέρνηση», Εκδόσεις ΗΡΟΔΟΤΟΣ.
- γ. Θ. Ντόκος – Φ.Πιέρρος «Η Μεσόγειος προς τον 21ο Αιώνα - η Θέση της Ελλάδας», Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- δ. Naomi Klein «Το Δόγμα του ΣΟΚ – Η Άνοδος του Καπιταλισμού της Καταστροφής», Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ.
- ε. Σταύρος. Λυγερός «Σταυροφόροι χωρίς Σταυρό –Ισλαμική Τρομοκρατία, ΗΠΑ και Νεοοθωμανισμός», Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ.
- στ. Ιωάννης Παρίσης, «Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια» Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

2. Τύπος - Περιοδικά

- α. Ι.Θ.Μάζης, «Γεωπολιτική Ανάλυση του Περιβάλλοντος της Μεσογείου» Άμυνα και Διπλωματία, 22-8-2010
- β. Ι.Θ.Μάζης, «Οι Εξελίξεις στο Γεωστρατηγικό Περιβάλλον του Ισραήλ και της Μέσης Ανατολής: Προοπτικές Σταθεροποίησης Μετά την Εκλογή Μπάρακ Ομπάμα», Ένθετο Strategist - ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ,01-01-2011
- γ. Χιλάλ Χασάν «Φοβούνται μια Αραβική Άνοιξη στον Καύκασο», Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», Κυριακή 5 Φεβ 2012.

3. Διαδίκτυο

- α. [www. Antibaro.gr/node/2735](http://www.Antibaro.gr/node/2735), Άρθρο Αντιναύαρχου ε.α. Β. Μαρτζούκου, 24 ΦΕΒ 2011.
- β. www.islam.gr, Άρθρο:«Αραβική Άνοιξη: Ποιοι Κερδίζουν και ποιοι Χάνουν;» Chadī Ayoubi, Δημοσιογράφος, ανταποκριτής του Al Jazeera στην Ελλάδα

4. Διαλέξεις

α. Αντιναυάρχου ε.α. Γ. Δεμέστιχα: «Παρούσα Γεωστρατηγική Κατάσταση στο Εγγύς Περιβάλλον της Ελλάδος», στο 5^ο Διεθνές Συνέδριο της ΕΛΕΣΜΕ,

β. Μ. Ευρυβιάδης, Επικ. Καθ. Παντείου Παν.: «Αραβοισραηλινές Σχέσεις στον 20^ο και 21^ο Αιώνα», ΣΕΘΑ/29-11- 2011.

γ. Διδάκτωρ: Άρεφ Αλομπέιντ: «Ο Αραβικός Κόσμος και τα Σύγχρονα Πολιτικά Καθεστώτα», ΣΕΘΑ/19-12- 2011.

δ. Διδάκτωρ: Άρεφ Αλομπέιντ: «Οι Ελληνοαραβικές Σχέσεις», ΣΕΘΑ/11-01 - 2012.